

■ БУХГАЛТЕРІЯ: ■ ■ БЮДЖЕТ ■

№ 3 (439)

січень 2023 року

**ПЕРЕМОГА
ЗА НАМИ!
ВСЕ БУДЕ
УКРАЇНА!**

Код передплатника для консультацій у січні 2023 року – 2045

СТРІЧКА НОВИН 3

ДОКУМЕНТИ ТА КОМЕНТАРИ
Нормативно-правові акти **Інформатизація**

Людмила Линник

Новий закон про Національну програму інформатизації: що змінилось? 6

(коментар до Закону України від 01.12.2022 р. № 2807-IX)

 Бухгалтерський облік

Любов Крута

Облік основних засобів: що приніс 2023 рік? 9

(коментар до наказів МФУ від 03.10.2022 р. № 312 та від 21.10.2022 р. № 341)

 Заклади освіти

Алла Головка

Соціальні стипендії: знову зміни в порядку призначення

(коментар до постанови КМУ від 16.12.2022 р. № 1496)

Категорії стипендіатів 12

Документи 12

Закінчився термін дії висновку (довідки) про встановлення інвалідності: продовжуємо виплачувати стипендію 15

Курсанти 15

СТАТТІ
 Відпустки

Людмила Балла

Додаткова відпустка для учасників бойових дій: як надати?

У статті розглянемо порядок надання додаткової відпустки окремим категоріям працівників, так званої бойової відпустки.

Кому надається? 16

Особливості «бойової» відпустки 17

Організаційні моменти 17

Додаткова відпустка для учасників бойових дій у звітності 19

(лист Держстату від 10.11.2022 р. № 05.6-16/174-22)

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ
 Оплата праці

Людмила Балла

Виплати фізичним особам: шпаргалка на 2023 рік

МЗП та ПМПО 20

Ставки податків (внесків) та строки їх сплати 21

Лікарняні та декретні 22

Відрадження 23

Аліменти на дітей 24

Академічні стипендії аспірантів та докторантів 24

Норми тривалості робочого часу на 2023 рік 24

Відпускні-2023: шпаргалка з розрахункового періоду 26

Порівняння з МЗП 28

 Орендна плата

Алла Головка

Коригуємо орендну плату на індекс інфляції

Згідно з ч. 3. ст. 17 Закону про оренду орендна плата підлягає коригуванню на індекс інфляції згідно з Методикою розрахунку орендної плати. У цьому матеріалі нагадаємо особливості проведення такого коригування.

Договори, укладені за результатами аукціону 30

Укладення/продовження без аукціону 31

(листи ФДМУ від 29.12.2022 р. № 10-16-19949 та від 26.08.2021 р. № 10-16-19614)

Вітковська О. М. – головний редактор

ПЕРЕДПЛАТНИКА для консультацій
У СІЧНІ 2023 РОКУ
2045

НОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО АТЕСТАЦІЮ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ЗАПРАЦЮЄ З 01.09.2023 Р.

Наказом МОН від 09.09.2022 р. № 805 затверджено **нове Положення про атестацію педагогічних працівників.**

Згідно з пояснювальною запискою до проекту Положення, його розроблено відповідно до ч. 5 ст. 50 Закону України «Про освіту», ст. 32 Закону України «Про дошкільну освіту», ч. 1 ст. 48 Закону України «Про повну загальну середню освіту», ст. 25 Закону України «Про позашкільну освіту», ч. 4 ст. 45 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», п. 1 ст. 24 Закону України «Про фахову передвищу освіту», п. 7 ст. 55 Закону України «Про вищу освіту» з метою **об'єктивної оцінки професійної кваліфікації і ділових якостей працівників на основі обґрунтованих критеріїв,**

виходячи з результатів їхньої роботи, для визначення можливостей їхнього професійного розвитку. Механізм проведення атестації, визначений Типовим положенням про атестацію педагогічних працівників, затвердженим наказом МОН від 06.10.2010 р. № 930, не узгоджується з нормами законодавства у сфері освіти і потребує повного оновлення.

Отже, загалом, нове Положення врегулює порядок оцінки роботи педагогічних працівників. А такі положення, як збереження категорії та звання, залишаться незмінними. Втім, детально норми цього документа ми розглянемо на сторінках газети «Бухгалтерія: бюджет».

Наказ № 805 набирає чинності з **01.09.2023 р.**

НОВІ ТИПОВІ ФОРМИ З ОБЛІКУ ТА СПИСАННЯ ЗАПАСІВ

Наказом МФУ від 13.12.2022 р. № 431 затверджено:

- Порядок складання типових форм з обліку та списання запасів суб'єктами державного сектору;
- Акт приймання-передачі запасів;
- Акт про приймання запасів;
- Прибутковий ордер;
- Акт списання запасів;
- Накладна (вимога);
- Меню-вимога на видачу продуктів харчування;
- Лімітно-забірна картка;

- Картка (книга) складського обліку запасів;
- Журнал реєстрації битого посуду;
- Відомість з надходження продуктів харчування;
- Відомість з витрачання продуктів харчування;
- Матеріальний ярлик.

Наказ № 431 набирає чинності з 01.01.2023 р., але **не раніше дня офіційного опублікування** (на момент підготовки номера не опубліковано). Детально норми цього документа ми розглянемо в одному з наступних номерів газети «Бухгалтерія: бюджет».

ВПРОВАДЖЕННЯ ПЛАТІЖНОЇ ІНСТРУКЦІЇ В БЮДЖЕТНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

З 01.08.2022 р. діє Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 р. № 1591-IX. На виконання його норм НБУ постановою від 29.07.2022 р. № 163 затвердив Інструкцію про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг. Вона визначає, зокрема, обов'язкові реквізити **платіжної інструкції**, вимоги щодо їх заповнення. У свою чергу, Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена постановою НБУ від 21.01.2004 р. № 22, втратила чинність 01.08.2022 р.

Ми вже інформували, що на виконання цих змін Мінфін підготував проект наказу, який адаптує бюджетну нормативку до запровадження платіжної інструкції, та затвердить форму платіжної інструкції. Наразі це сталося.

Так, наказом МФУ від 13.12.2022 р. № 430 внесено зміни до:

- Порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом МФУ від 22.06.2012 р. № 758;

- Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затвердженого наказом МФУ від 24.12.2012 р. № 1407;

- Порядку казначейського обслуговування небюджетних рахунків клієнтів, затвердженого наказом МФУ від 21.07.2014 р. № 770.

У ці документи замість платіжного доручення введено поняття «платіжна інструкція» та затверджено форму такого документа.

Наказ № 430 набирає чинності з дня офіційного опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано). Детально норми цього документа ми розглянемо в одному з наступних номерів газети «Бухгалтерія: бюджет».

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЖИТЛОМ

Постановою КМУ від 06.01.2023 р. № 15 внесено зміни щодо забезпечення військовослужбовців житлом.

Так, п. 29 Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями, затвердженого постановою КМУ від 03.08.2006 р. № 1081, викладено в такій редакції: «29. Військовослужбовці, які перебувають на обліку, у разі звільнення з військової служби в запас за станом здоров'я або у разі, коли вони на час звільнення мають вислугу військової служби не менше 20 років,

або у відставку, а також у зв'язку із скороченням штатів чи проведенням інших організаційних заходів у разі неможливості їх використання на військовій службі залишаються на цьому обліку у військовій частині до одержання житла з державного житлового фонду або за їх бажанням грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення, а в разі розформування військової частини — у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки і відповідних квартирно-експлуатаційних

органах та користуються правом позачергового одержання житла».

А абз. 3 п. 2 Порядку визначення розміру і надання військовослужбовцям та членам їх сімей грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення, затвердженого постановою КМУ від 02.09.2015 р. № 728, викладено в такій редакції: «осіб, звільнених з військової

служби в запас за станом здоров'я або у разі, коли вони на час звільнення мають вислугу військової служби не менше 20 років, або у відставку, а також у зв'язку із скороченням штатів чи проведенням інших організаційних заходів у разі неможливості їх використання на військовій службі, та членів їх сімей».

Постанова № 15 набрала чинності **10.01.2023 р.**

АТЕСТАЦІЇ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ЗАХОДАХ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Наказами Мінмолодьспорту від 15.12.2022 р. № 5068 та від 04.01.2023 р. № 35 внесено зміни до Порядку проведення атестації тренерів (тренерів-викладачів) та спортивних суддів, фахівців з питань фізкультурно-спортивної реабілітації, які беруть участь у фізкультурно-оздоровчих, фізкультурно-реабілітаційних та спортивних заходах для осіб з інвалідністю, затвердженого наказом Мінмолодьспорту від 05.05.2014 р. № 1407 (далі — Порядок № 1407).

1. Визначено, що у випадках, коли з незалежних від атестаційних комісій причин (загроза поширення епідемії, пандемії та/або на час воєнного стану, загрози військового, техногенного, природного чи іншого характеру тощо) атестація не може бути проведена, тренерам (тре-

нерам-викладачам), які мають відповідну кваліфікаційну категорію з певного виду спорту, **зберігається присвоєна раніше кваліфікаційна категорія на весь період таких випадків, але не більше ніж на шість місяців після їхнього офіційного завершення** (новий пункт 14 розд. IV Порядку № 1407).

2. Викладено в новій редакції **Результативні показники роботи тренерів (тренерів-викладачів), які враховуються при присвоєнні кваліфікаційних категорій**, наведені в додатку 1 до Порядку № 1407.

Накази № 5068 та № 35 набувають чинності з дня офіційного опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

ЯКЩО ОРИГІНАЛ ДОКУМЕНТА, ЩО ПІДТВЕРДЖУЄ ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА НЕРУХОМІСТЬ, ЗАГУБЛЕНО, ЗІПСОВАНО ЧИ ПОШКОДЖЕНО

Мін'юст на офіційному сайті зазначив таку інформацію.

Втрата відповідного документа не означає втрату права власності. Власник нерухомого майна може продовжувати повноцінно користуватися ним та в разі необхідності вживати заходів щодо відновлення такого документа.

Проте, процедури відновлення правовстановлюючого документа, виданого після 1 січня 2013 року та виданого до 1 січня 2013 року, відрізняються. Далі роз'яснюємо алгоритм відновлення в обох випадках.

Щодо відновлення правовстановлюючого документа, виданого після 1 січня 2013 року

Державна реєстрація права власності відповідно до положень Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» проводиться з 1 січня 2013 року на підставі документів, що підтверджують виникнення, перехід чи припинення такого права, за результатом проведення якої видається інформація з Державного реєстру прав.

У разі, коли державна реєстрація права власності проведена в Державному реєстрі прав, то в зазначеній інформаційній системі містяться відомості про правовстановлюючий документ, на підставі якого, зокрема, і була проведена державна реєстрація.

Тобто, якщо відомості про певне речове право на нерухоме майно внесені до Державного реєстру прав, а правовстановлюючі документи, на підставі яких така реєстрація була проведена, втрачені чи пошкоджені, не вважається вчинення жодних додаткових дій для «продо-

вження існування факту державної реєстрації відповідного речового права».

Окремо звертаємо увагу на відсутність необхідності відновлення свідоцтв про право власності на нерухоме майно, виданих протягом 2013–2015 років.

Відомості про документ, що підтверджує право власності, зберігаються в Державному реєстрі прав, а тому необхідність в отриманні дублікатів свідоцтв про право власності на нерухоме майно, що були видані протягом 2013–2015 років, відсутня.

У разі ж відсутності відомостей про речові права на нерухоме майно в інформаційних системах слід користуватись загальним правилом, яке регулює порядок відновлення втрачених, пошкоджених документів (дублікат втраченого документа може видати суб'єкт, який видав такий документ).

Щодо відновлення правовстановлюючого документа, виданого до 1 січня 2013 року

Алгоритм дій у разі втрати документа про право власності на нерухоме майно, виданого до 1 січня 2013 року, визначено в **Порядку державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, затвердженому постановою КМУ від 25.12.2015 р. № 1127.**

Згідно з п. 53 цього Порядку для державної реєстрації права власності та інших речових прав на земельну ділянку, реєстрацію яких проведено до 1 січня 2013 року у зв'язку із втратою, пошкодженням чи псуванням відповідного державного акта на право власності чи постійного користування земельною ділянкою, свідоцтва про право

власності на нерухоме майно використовуються відомості з Державного земельного кадастру або Реєстру прав власності на нерухоме майно, який є архівною складовою частиною Державного реєстру прав, та паперовий носій інформації (реєстрові книги, реєстраційні справи, ведення яких здійснювали підприємства бюро технічної інвентаризації).

У разі наявності в заявника копії примірника втраченого, пошкодженого чи зіпсованого державного акта, свідоцтва про право власності на нерухоме майно подається також відповідна копія.

Державна реєстрація прав у випадку, передбаченому цим пунктом, проводиться виключно за умови встанов-

лення державним реєстратором наявності зареєстрованих речових прав на підставі таких документів у Державному земельному кадастрі чи в Реєстрі прав власності на нерухоме майно, або на паперових носіях інформації.

У разі коли таким майном є закінчений будівництвом об'єкт чи об'єкт незавершеного будівництва, — також за наявності відомостей про його технічну інвентаризацію, отриманих державним реєстратором з Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва, з обов'язковим зазначенням у Державному реєстрі прав відомостей про втрату, пошкодження чи зіпсування відповідного документа.

УРЯД ВРЕГУЛЮВАВ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ ДЕРЖБЮДЖЕТУ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИДАТКАМИ НА НАЦБЕЗПЕКУ І ОБОРОНУ

Постановою КМУ від 06.01.2023 р. № 14 врегульовано деякі питання виконання держбюджету у 2023 році в умовах воєнного стану, направлені на спрощення процедури фінансування видатків на нацбезпеку і оборону. Зокрема:

1) головні розпорядники коштів держбюджету, що належать до сектору безпеки і оборони:

- не вносять зміни до паспортів бюджетних програм, видатки за якими спрямовуються на національну безпеку і оборону;

- подають у місячний строк після припинення або скасування воєнного стану до МФУ звіти про виконання паспортів бюджетних програм на 2022 рік, видатки за якими спрямовуються на нацбезпеку і оборону;

2) у межах загального обсягу бюджетних призначень головного розпорядника коштів держбюджету, що належить до сектору безпеки і оборони, перерозподіл видатків за бюджетними програмами, збільшення за бюджетною програмою видатків розвитку за рахунок зменшення інших видатків, а також перерозподіл бюджетних асигнувань за бюджетною програмою здійснюються МФУ за обґрунтованим поданням відповідного головного розпорядника бюджетних коштів шляхом внесення змін до розпису бюджету;

3) **реєстрація** бюджетних **зобов'язань**/бюджетних фінансових зобов'язань та проведення платежів Міноборони, що містять інформацію, розголошення якої під час

воєнного стану несе загрозу нацбезпеці (у тому числі відомості, що становлять державну таємницю), незалежно від суми разового платежу **здійснюються ДКСУ без подання підтвердних документів**.

За визначення таких платежів та їх перелік за відповідними кодами бюджетної класифікації відповідає Міноборони;

4) головні розпорядники бюджетних коштів мали подати не пізніше 10.01.2023 р. Мінекономіки, МФУ та ДКСУ звіт за 2022 рік про використання коштів з резервного фонду держбюджету за формою згідно з *додатком до постанови № 14*.

Також п. 2 постанови № 14 відновлено дію Порядку використання коштів резервного фонду бюджету, затвердженого постановою КМУ від 29.03.2002 р. № 415, та зупинено вимоги пп. 2 і 2¹ п. 33 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджених постановою КМУ від 28.02.2002 р. № 228, у частині погодження з МФУ кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету, планів спецфонду і штатних розписів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, що належать до сектору безпеки і оборони та мають у своєму підпорядкуванні військові формування та правоохоронні органи, та внесення змін до цих документів.

Постанова № 14 набрала чинності **07.01.2023 р.**

ЗМІНИ ДО ТИПОВОГО ДОГОВОРУ ОРЕНДИ ЗАХИСНИХ СПОРУД НАБУЛИ ЧИННОСТІ

Постановою КМУ від 06.01.2023 р. № 20 внесено зміни до *Типового договору оренди захисних споруд цивільного захисту, затвердженого постановою КМУ від 10.03.2017 р. № 138* (далі — *Типовий договір № 138*), зокрема, **у частині визначення умов припинення договорів оренди відповідних споруд**.

Так, введення режимів воєнного, надзвичайного стану, встановлення для єдиної державної системи цивільного захисту в повному обсязі або окремих її територіальних підсистем режиму надзвичайної ситуації, початку особливого періоду — **більше не підстава для розірвання договору оренди споруди цивільного захисту** (виключено абз. 2 п. 37 *Типового договору № 138*).

Поряд з цим у *Типовому договорі № 138* визначено підстави для одностороннього розірвання договору (новий п. 37¹ *Типового договору № 138*) та відкориговано вимоги щодо повернення об'єктів (оновлений п. 39 *Типового договору № 138*).

Окремо в *Типовому договорі № 138* виведено *Примітку*, що договір оренди інших об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту (споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів) укладається відповідно до норм *Господарського кодексу України* з урахуванням перелічених вище пунктів.

Постанова № 20 набрала чинності з дня офіційного опублікування — **07.01.2023 р.**

Інформатизація

НОВИЙ ЗАКОН ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПРОГРАМУ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ: ЩО ЗМІНИЛОСЬ?

Людмила Линник,
юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до Закону України «Про Національну програму інформатизації» від 01.12.2022 р. № 2807-IX)

Закон, що коментується, набере чинності **01.03.2023 р.** До тих пір діють старі норми, що визначають питання інформатизації. При цьому КМУ надано цілий рік на приведення власних НПА у відповідність до оновлених вимог та прийняття нових, чималий перелік яких передбачено *ч. 1 ст. 5 Закону*, що коментується. Тобто важливі зміни ще попереду. Але цікаво знати, до чого слід готуватися. Тож поки що розповімо про основне.

Як зараз? Історія втілення в життя Національної програми інформатизації (далі — НПІ) почалася ще в 1998 році на підставі *Закону № 74/98¹* та *Закону № 75/98²*, якими визначено її Концепцію і основні засади формування та виконання. Відтоді основні документи в цій галузі майже не змінювались.

Програми та проекти (або їх частини), які спрямовані на створення, розвиток та інтеграцію інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій чи передбачають придбання засобів інформатизації **з метою забезпечення функціонування держорганів, органів місцевого самоврядування (далі — ОМС), установ, організацій, що утримуються за рахунок бюджетних коштів, виконуються як складові частини** НПІ — *ч. 5 ст. 2 Закону № 74/98*.

Визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації здійснюється відповідно до *Методики № 67³*.

Так, відповідно до *пп. 1, 2 розд. II Методики № 67* бюджетна програма органу держави та іншого розпорядника бюджетних коштів, у тому числі і програма економічного і соціального розвитку, їх окреме завдання (проект) належить до сфери інформатизації, якщо в її межах виконуються завдання, проекти, **закупівля** товарів, робіт та послуг **у сфері інформатизації**, що відповідають кодам *Єдиного закупівельного словника⁴*, наведеним у додатку до *Методики № 67*.

Відповідно до *ст. 18 Закону № 74/98* регіональні програми та проекти інформатизації

розробляються місцевими органами виконавчої влади як складова частина НПІ і **погоджуються** з Генеральним державним замовником НПІ, яким є Мінцифри.

Так само програми та проекти інформатизації ОМС повинні відповідати НПІ, прийматися і виконуватися за **погодженням** із Мінцифри (*ст. 19 Закону № 74/98, абз. 2 п. 10 Положення № 1352⁵*).

Погодження програм інформатизації стосується **розпорядників коштів і державного, і місцевих бюджетів**. Порядок погодження Мінцифри визначає самостійно.

Бюджетні зобов'язання щодо завдань (проектів) НПІ розпорядники бюджетних коштів беруть **після їх погодження** з Мінцифри (*ч. 1 ст. 48 БКУ⁶*). Аналогічні вимоги є і в *п. 2.1 Порядку № 309⁷*.

Взяття бюджетних зобов'язань за програмами інформатизації та здійснення оплати відбувається після **погодження або повідомлення** Мінцифри **залежно від суми закупівлі** (*п. 13 Положення № 1352*).

Інструкції щодо здійснення **погодження або повідомлення** розміщено на офіційному сайті Мінцифри (www.e.gov.ua) у рубриці «Проекти → Національна програма інформатизації → Погодження НПІ». Змін до зазначених нормативно-правових актів у цій сфері у зв'язку з веденням воєнного стану **не було** (детальніше див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 22/2020, с. 11; № 20/2021, с. 12; № 24/2022, с. 4 та с. 19).

Цей алгоритм вже відомий всім, він неодноразово застосовувався на практиці і при придбанні комп'ютерної техніки, і проведенні локальних мереж чи підключенні до всесвітньої павутини Інтернет. Отже **до 01.03.2023 р. все залишається без змін**. Прийняті програми реалізуються в межах бюджету, а укладені і погоджені Мінцифри закупівлі в межах кодів *Єдиного закупівельного словника*, визначених *Методикою № 67*, виконуються в межах строку їх дії.

1

Закон України «Про національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР.

2

Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» від 04.02.1998 р. № 75/98-ВР.

3

Методика визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації, затверджена наказом Мінцифри від 07.05.2020 р. № 67.

4

Національний класифікатор України ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник», затверджений наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 23.12.2015 р. № 1749.

5

Положення про формування та виконання Національної програми інформатизації, затверджене постановою КМУ від 31.08.1998 р. № 1352.

6

Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI.

7
 Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затверджений наказом Мінфіну від 02.03.2012 р. № 309.

8
 Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.

9
 Інформатизація, за визначенням п. 14 ч. 1 ст. 1 Закону, що коментується, — це сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, технологічних та виробничих процесів, спрямованих на створення умов для забезпечення розвитку інформаційного суспільства та впровадження інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій.

Так, зокрема, якщо цивільні відносини виникли раніше і регулювалися актом цивільного законодавства, який втратив чинність, новий акт цивільного законодавства застосовується до прав та обов'язків, **що виникли з моменту набрання ним чинності** (ч. 3 ст. 5 ЦКУ⁸).

Що ж очікує нас з 01.03.2023 р.? Одрозумімо, що погодження з Мінцифри залишаються. Про це та інше детальніше розповімо далі.

Як буде? Закон, що коментується, пропонує **більш сучасний підхід до формування НПІ**. Він дещо компактніший порівняно зі своїм попередником та конкретніший у визначеннях і цілях: оновлюється термінологія, понятійний апарат та визначення сфери інформатизації, окреслюються та розширюються права та обов'язки учасників процесу інформатизації, врегульовується механізм взаємодії з урахуванням вимог законодавства про інформацію, електронні документи та електронний документообіг, авторське право, публічні закупівлі, електронні комунікації тощо.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону, що коментується, **НПІ** — це комплекс завдань, програм, проектів, робіт з інформатизації⁹, спрямованих на розвиток інформаційного суспільства шляхом концентрації та раціонального використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу держави, координації діяльності **держорганів, ОМС, а також підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності**.

Як і раніше, **замовниками** (суб'єкти, які беруть участь у формуванні та виконанні НПІ) **можуть бути виключно такі суб'єкти** (ч. 2 ст. 4 Закону, що коментується):

1) **органи державлади, правоохоронні органи, ОМС, об'єднання територіальних громад**. Слід зауважити, що законодавство не містить такого визначення юрособи чи органу, як об'єднання територіальних громад. Тож, на нашу думку, тут маєтися на увазі ОМС, що представляють інтереси об'єднаних громад відповідно до Закону про МС. Тобто ті самі сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи;

2) **ПФУ, цільові страхові фонди** із страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, медичного страхування та страхування на випадок безробіття;

3) **юрособи — підприємства, установи та організації**, крім визначених пунктами 1

і 2, та їх об'єднання, які забезпечують **потреби держави або об'єднаної територіальної громади**, за наявності одного з таких критеріїв:

- юрособа повністю або частково утримується/фінансується за рахунок коштів державного або місцевого бюджету, є розпорядником або одержувачем бюджетних коштів;
- органи державлади, ОМС або інші замовники володіють більшістю голосів у вищому органі управління юрособи;
- у статутному капіталі юрособи державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50%.

Генеральним замовником і надалі лишається Мінцифри.

Програми, завдання, проекти та роботи з інформатизації, які спрямовані на створення, розвиток, інтеграцію та підтримку інформаційно-комунікаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційно-комунікаційних технологій, передбачають придбання **засобів інформатизації з метою забезпечення діяльності замовників (держорганів, ОМС, бюджетних закладів і установ)**, виконуються також, як і раніше — як складові НПІ.

ДО ВІДОМА. Засоби інформатизації — це комп'ютери, електронно-обчислювальна техніка, програмні продукти, інформаційні системи або їх окремі елементи, електронні комунікаційні мережі, що використовуються для реалізації інформаційно-комунікаційних технологій (п. 13 ч. 1 ст. 1 Закону, що коментується).

Обов'язкові вимоги до створення (модернізації, модифікації, розвитку), адміністрування та забезпечення функціонування засобу інформатизації встановлюються КМУ. Загалом це дає підстави вважати, що критерії віднесення програм і проектів до програм інформатизації **залишаються, як і раніше, з прив'язкою до закупівель засобів інформатизації та робіт і послуг, пов'язаних з їх впровадженням**.

Отже, якщо говорити простими словами, то НПІ — це сукупність програм і проектів на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, які передбачають комп'ютеризацію та охоплення мережею максимальної території в державі та сфер діяльності, роблять взаємодію між владними структурами, суб'єктами господарювання та громадянами більш відкритою та доступною, покращують поінформованість суспільства, дозво-

ляють оперативно надавати адміністративні та інші послуги в цифровому просторі та ін.

Формування та виконання НПІ За нормами ч. 2 та 3 ст. 8 Закону, що коментується, НПІ формується та виконується відповідно до Концепції та Положень, що **у відведений для цього час має затвердити КМУ**. НПІ проходить експертизу, порядок здійснення якої також встановлює Кабмін.

Будуть це зміни до існуючих документів чи прийняття нових — подивимось. Адже, наприклад, втрата чинності *Законом № 95/98*, яким затверджено нині діючу Концепцію НПІ, *Законом*, що коментується, поки що не передбачена.

Під час формування та виконання НПІ **замовники** в межах своєї компетенції:

1) подають керівнику НПІ (спеціально визначеній посадовій особі Мінцифри) пропозиції до переліку завдань, проєктів, робіт з інформатизації НПІ відповідно до Положення про формування та виконання НПІ, яке затверджує КМУ;

2) **визначають виконавців** завдань, проєктів, робіт з інформатизації **відповідно до законодавства про публічні закупівлі**;

3) забезпечують комплексність та узгодженість галузевих, регіональних програм, проєктів, робіт з інформатизації та програм, проєктів, робіт з інформатизації ОМС з відповідними завданнями, проєктами, роботами з інформатизації НПІ;

4) **подають до Мінцифри для погодження завдання, програми, проєкти, роботи з інформатизації**.

Вони підлягають експертизі, що здійснюється відповідно до Порядку проведення експертизи НПІ та її складових, що затверджується КМУ;

ДО ВІДОМА. Наразі цю процедуру врегульовано *постановою № 1048*¹⁰. Але, скоріш за все, вона зазнає оновлень, або це буде новий документ. Оскільки відповідно до ч. 2 ст. 9 Закону, що коментується, організатор експертизи НПІ визначається КМУ за пропозицією Мінцифри, а за нині діючими нормами організатора експертизи визначають замовники. Ще одна новація Закону, що коментується, — експертиза **проводитиметься на безоплатній основі**. За її результатами Мінцифри ухвалюватиме рішення щодо погодження завдань, програм, проєктів, робіт з інформатизації замовників (ч. 3, 4 ст. 9 Закону, що коментується).

5) погоджують завдання, проєкти, роботи з інформатизації, що належать до сфер нацбезпеки і оборони, потребують реалізації заходів із створення або модернізації об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, захисту інформації та кіберзахисту, з Держспецзв'язку;

6) проводять оцінювання результатів виконання завдань, проєктів, програм, робіт з інформатизації НПІ;

7) щороку подають до Мінцифри звіт про хід виконання завдань, програм, проєктів, робіт з інформатизації як складових НПІ;

8) забезпечують фінансування, управління та здійснення контролю за виконанням завдань, програм, проєктів, робіт з інформатизації НПІ;

9) приймають результати виконаних робіт та наданих послуг під час реалізації відповідних завдань, проєктів, робіт з інформатизації НПІ згідно з укладеними контрактами (договорами);

10) забезпечують впровадження та використання результатів виконання завдань, проєктів, робіт з інформатизації НПІ.

Як і раніше, замовники подають до Мінцифри інформацію про створення, розвиток, інтеграцію та підтримку **незалежно від джерел фінансування** інформаційно-комунікаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційно-комунікаційних технологій, крім інформації, пов'язаної із забезпеченням нацбезпеки і оборони, що становить державну таємницю. Наразі така вимога зафіксована в ст. 7 Закону, що коментується.

Строки подання, затвердження та звітування за результатами програм, проєктів і заходів інформатизації визначено ст. 10 Закону, що коментується.

Галузеві, регіональні програми Порядки формування та виконання галузевих і регіональних програм, проєктів, робіт з інформатизації затверджуються КМУ.

Галузеві програми, проєкти, роботи з інформатизації, **що розробляються держорганами, та регіональні програми, проєкти, роботи з інформатизації, що розробляються місцевими органами виконавчої влади**, приймаються та виконуються за погодженням з Мінцифри.

Під час формування регіональних програм інформатизації враховуються регіональні особливості загальнодержавних проєктів інформатизації держорганів, регіональні аспекти галузевих програм інформатизації, програм соціально-економічного розвитку регіону та програм інформатизації ОМС.

¹⁰ Постанова КМУ «Про затвердження Порядку проведення експертизи НПІ та окремих її завдань (проєктів)» від 25.07.2002 р. № 1048.

Виконавці проєктів, робіт з інформатизації, що виконуються як складові галузевих та регіональних програм інформатизації, **визначаються відповідно до законодавства у сфері публічних закупівель.**

Програми ОМС Формування та виконання програм, проєктів, робіт з інформатизації ОМС відповідно до ст. 12 Закону, що коментується, здійснюються в порядку, встановленому для регіональних програм, проєктів, робіт з інформатизації. Вони формуються з урахуванням основних завдань НПІ, визначених ст. 3 Закону, що коментується, ухвалюються та виконуються за погодженням з Мінцифри.

Виконавці проєктів, робіт з інформатизації, що виконуються як складові програм інформатизації ОМС, також визначаються відповідно до законодавства у сфері **публічних закупівель.**

Мінцифри ухвалює рішення про зупинення виконання галузевих, регіональних програм, проєктів, робіт з інформатизації ОМС у випадках, передбачених ст. 13 Закону, що коментується.

Підводячи підсумки всього наведеного, можемо сказати, що скласти більш конкретну картину розроблення і затвердження програм інформатизації на всіх рівнях без оновлення підзаконної бази наразі досить складно. Закон, що коментується, окреслює лише загальні риси цього процесу.

Нові порядки формування і виконання програм, нова чи оновлена методика віднесення програм до сфери інформатизації, умови погодження програм з Мінцифри, сподіваємось, внесуть ясність у це питання. А ми будемо стежити за цими оновленнями та інформувати вас.

Б

 Бухгалтерський облік

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: ЩО ПРИНІС 2023 РІК?

Любов Крута,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до наказів МФУ «Про затвердження Змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 "Основні засоби"» від 03.10.2022 р. № 312 та «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 03 жовтня 2022 року № 312» від 21.10.2022 р. № 341)

¹
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 р. № 1202.

²
Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку в державному секторі (International public sector accounting standards).

Наприкінці року Мінфін підготував невеличку порцію оновлень, які стосуються обліку основних засобів (далі — ОЗ). Йдеться про коментовані **накази**, які набрали чинності **01.01.2023 р.** і внесли зміни до **НС 121**¹. Як і обіцяли, сьогодні детально розглянемо ці зміни.

Субрахунок 1013 Коментовані **накази** вочевидь стали ще одним кроком назустріч міжнародним стандартам бухобліку в держсекторі. Свідченням цього є, зокрема, те, що в групу ОЗ «Будинки, споруди та передавальні пристрої» **додали категорію «активи інфраструктури»** (п.п. 3.1.3 розд. II НС 121).

Чіткого нормативного визначення цієї категорії немає ані в національному законо-

давстві, ані в МСБОДС². Але відповідно до параграфа 21 МСБОДС 17 «Основні засоби» зазвичай ці активи мають **такі характеристики:**

- це частина системи або мережі;
- вони мають спеціалізований характер і не мають альтернативного використання;
- вони нерухомі;
- щодо них можуть бути вимоги з утилізації.

Як приклади активів інфраструктури в МСБОДС 17 «Основні засоби» наводяться **дороги, системи каналізації, системи водопостачання та електропостачання, мережі зв'язку.**

3
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затверджені наказом МФУ від 23.01.2015 р. № 11.

4
Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI.

Нагадаємо: відповідно до п.п. 1.1 МР з обліку ОЗ³ у підгрупі 4 групи «Будинки, споруди та передавальні пристрої» обліковували і раніше лінії електропередач, трансмісії та трубопроводи з усіма проміжними пристроями, необхідними для трансформації (перетворення) і передачі енергії та для переміщення трубопроводами рідких та газоподібних речовин до споживача, кабельні та повітряні лінії зв'язку тощо. Тож, на нашу думку, революційних змін тут нема, принципово нових активів на однойменному субрахунку 1013 з'явитися не повинно. Але оскільки введено незвичне для багатьох поняття, що могло стати приводом для сумнівів, ми повинні були проінформувати про це.

Обмін активів Коментовані накази трохи відкоригували порядок обліку ОЗ, отриманих у **результаті обміну на інший актив**. Зокрема, тепер слід оприбутковувати новий об'єкт ОЗ, отриманий у результаті обміну, **за справедливою вартістю** (абз. 6 п. 4, п. 10 розд. II НС 121). Нагадаємо, що раніше ця норма передбачала визнавати такі активи за залишковою вартістю переданого об'єкта. Але є одне але.

Відповідно до ч. 6 ст. 45 БКУ⁴ **заборонено** проводити розрахунки з бюджетом у негрошовій формі, у тому числі шляхом взаємозаліку, застосування векселів, бартерних операцій та зарахування зустрічних платіжних вимог у фінансових установах, **за винятком** операцій, пов'язаних з державним боргом, та випадків, передбачених законом про Державний бюджет України.

Таким чином, зараз важко навести приклад, коли бюджетна установа може отримати об'єкт ОЗ у результаті обміну на інший актив. Але якщо у вас трапляється якась виняткова ситуація, що передбачає можливість отримати новий об'єкт ОЗ за обміном на інший, знайте, що з 01.01.2023 р. **первісна вартість таких об'єктів визначається на рівні їх справедливої вартості на момент оприбуткування**. І тільки якщо справедливую вартість таким активам встановити **неможливо**, то тоді можна оприбуткувати за залишковою вартістю (тобто вартістю, що дорівнює: первісна (переоцінена) вартість переданого активу мінус знос).

Переоцінка Переоцінка ОЗ у бюджетних установах проводиться завжди індексним методом. Так, відповідно до п. 5 розд. III НС 121, щоб привести залишкову вартість об'єкта ОЗ до рівня його справедливої вартості, первісну вартість та суму зносу об'єкта множать

на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість. Детальніше про переоцінку ОЗ див. у матеріалі **«Переоцінка основних засобів: коли і як?»** // «Бухгалтерія: бюджет», № 10/2021, с. 10.

При цьому в абз. 2 п. 5 розд. III НС 121 був передбачений виняток щодо проведення переоцінки для об'єктів, в яких залишкова вартість дорівнює нулю. Це було необхідно тому, що на нуль не ділять, відповідно, неможливо визначити індекс для таких об'єктів.

Зараз такий **виняток прибрати** з НС 121. Що робити? Найкраще — **не допускати ситуацій, коли залишкова вартість дорівнює нулю**. Для цього варто:

- **по-перше**, регулярно тестувати необхідність проведення переоцінки, поки ще повністю об'єкт не амортизовано. Якщо залишкова вартість відхиляється від справедливої суттєво, об'єкт одразу слід переоцінити і дотягнути його залишкову вартість до рівня справедливої (абз. 2 п. 3 розд. III НС 121);
- **по-друге**, визначити ліквідаційну вартість. Вона не підлягає амортизації, тобто є своєрідним буфером, що не дозволяє залишковій спуститися до нуля.

Як провести переоцінку за НС 121, якщо об'єкт вже оцінюється 0 грн, на жаль, важко відповісти. А МСБОДС 17 «Основні засоби» містить ще один метод амортизації, крім такого індексного. Цей метод передбачає списання нарахованого зносу і доведення залишкової вартості до рівня справедливої. У контексті питання нульових ОЗ це дещо схоже, що було і в абз. 2 п. 5 розд. III НС 121 раніше, але не таке саме. Що ж, можливо, наступний пакет оновлень НС 121 імплементує цей метод у вітчизняний стандарт.

Амортизація Тут змін декілька. Перелічимо їх.

1. Введено норму, якою передбачено **не нараховувати амортизацію на об'єкти, які знаходяться в районах проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану** (абз. 1 п. 3 розд. IV НС 121). Тобто тут ідеться не про окуповані території, а про ті, які не захоплені на поточний момент, але належать до «сірої» зони, перебувають під постійними обстрілами, на лінії розмежування — там де ведуться бої. Хоча фактично ця територія вважається підконтрольною, але нормально експлуатувати об'єкти, які там розташовані,

неможливо. Зазвичай навіть небезпечно бути в таких районах. Тож так само, як і окуповані ОЗ, ці об'єкти **не підлягають амортизації**.

Детальніше про нарахування амортизації під час воєнного стану див. у матеріалі «**Воєнна амортизація: простий, мобілізація, окупація, нестандартні умови використання**» // «Бухгалтерія: бюджет», № 16/2022, с. 21.

2. Абзац 2 п. 3 розд. IV НС 121 виключено. У ньому говорилось, що після визнання втрат від зменшення корисності об'єкта ОЗ нарахування амортизації здійснюється виходячи з переглянутого строку його корисного використання (експлуатації).

3. Уточнено порядок відображення амортизації на рахунках бухобліку (п. 9 розд. IV НС 121). Втім, у більшості випадків все як було, так і залишається. Нархована амортизація відображається збільшенням суми зносу ОЗ та витрат. Але передбачили **один виняток**: коли об'єкт ОЗ використовується для створення **нового активу, то витрати відображати не треба**. Натомість сума нарахуваної амортизації включається до собівартості/балансової вартості такого нового активу. Цей підхід цілком узгоджується з правилами формування первісної вартості активу, створеного своїми силами, які передбачені НС 121, НС 122⁵, НС 123⁶. Нагадаємо: первісною вартістю активу, створеного своїми силами, є сума всіх понесених витрат, що були безпосередньо пов'язані з його створенням. Наприклад, якщо установа готує страви для надання послуг харчування або для продажу у власній кухні та використовує для цього певну техніку (плита, холодильник, кухонний комбайн тощо),

то амортизація цієї техніки і приміщення кухні є витратами, які були необхідні для отримання відповідної продукції. Тож такі витрати слід враховувати під час оцінки собівартості готової продукції.

Строк корисного використання Коментованими *наказами* також визначена необхідність **перегляду на кінець звітного року в разі зміни очікуваних економічних вигід від використання об'єкта ОЗ таких бухоцінок**:

- строк корисного використання;
- ліквідаційна вартість.

Амортизація об'єкта основних засобів нараховується з урахуванням нового строку корисного використання та ліквідаційної вартості, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання та/або ліквідаційної вартості.

Зміна строку корисного використання та зміна ліквідаційної вартості об'єкта основних засобів відображаються як зміни облікових оцінок відповідно до НС 125⁷.

Не можемо назвати це абсолютною новацією, адже ці параметри завжди визнавалися обліковими оцінками. А відповідно до п. 1 розд. II НС 125 вже довгий час діє правило: облікова оцінка може переглядатися, якщо змінюються обставини, на яких базувалася ця оцінка, або отримана додаткова інформація, чи настає певна подія.

Тож ця правка тільки наголошує на необхідності такого перегляду, але назвати це новацією не можемо. Фахівці виконували регулярний перегляд цих оцінок і раніше.

Б

⁵ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 «Нематеріальні активи», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 р. № 1202.

⁶ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 р. № 1202.

⁷ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку у державному секторі 125 «Зміни облікових оцінок і виправлення помилок», затверджене наказом МФУ від 24.12.2010 р. № 1629.

 Заклади освіти

СОЦІАЛЬНІ СТИПЕНДІЇ: ЗНОВУ ЗМІНИ В ПОРЯДКУ ПРИЗНАЧЕННЯ

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до постанови КМУ «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти» від 16.12.2022 р. № 1496)

1

Постанова КМУ «Деякі питання призначення і виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти» від 15.07.2022 р. № 796.

2

Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-XII.

3

Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 р. № 1709-IX.

4

Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII.

У газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 35/2022, с. 10 ми розглянули новації постанови № 796¹ щодо призначення та виплати **соціальних стипендій** у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Зміни було внесено, зокрема, до *Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти*, за-

твердженого постановою КМУ від 28.12.2016 р. № 1045 (далі — *Порядок № 1045*), які набрали чинності **19.07.2022 р.**

Але не всі питання, які виникають на практиці, було вирішено тоді (а певні вирішено не до кінця). Тому уряд не забарився з прийняттям коментованої постанови, якою внесено чергові зміни та уточнення до *Порядку № 1045*. Розглянемо їх.

КАТЕГОРІЇ СТИПЕНДІАТІВ

З категорії осіб, які мають право на стипендію, **виключено** осіб, перелічених у *п.п. 6 п. 4 Порядку № 1045* (цей підпункт виключено). У ньому йшлося, зокрема, про дітей, батьки яких загинули в АТО, під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

Але це зроблено з метою **приведення до вимог законодавства**. Так, одночасно до категорій стипендіатів **додано** дітей заги-

блих, померлих (**тих, що пропали безвісти**) учасників Революції Гідності, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни **або Захисників і Захисниць України** (до закінчення дітьми навчання в такому закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років) відповідно до *Закону № 3551*², *ст. 43 Закону № 1709*³ та *ст. 44 Закону про вищу освіту*⁴. Зміни внесено до *п.п. 12¹ п. 4 Порядку № 1045*.

Відповідні зміни внесено і до *додатка до Порядку № 1045*.

ДОКУМЕНТИ

Загальний список Вчергове оновлено перелік документів, які особи подають для призначення соціальної стипендії (внесено зміни до *п. 5 Порядку № 1045*). Але в загальному списку змін загалом немає. Далі перелічимо оновлений список документів та виділимо зміни напівжирним шрифтом.

Так, для отримання соціальної стипендії студенти (курсанти) звертаються до закладу освіти за місцем їх навчання із заявою в паперовій або електронній формі, в якій зазначаються такі відомості:

- прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності);
- число, місяць, рік народження;
- задеклароване/зареєстроване місце проживання (**перебування**) або фак-

тичне місце проживання (раніше формулювання було таке: задеклароване/зареєстроване місце проживання або місце проживання);

- серія та/або номер паспорта громадянина України або реквізити посвідки на постійне проживання (для особи, якій не виповнилося 14 років, — свідоцтво про народження);
- реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності);
- унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності);
- ким і коли виданий студентський квиток;
- підстава для отримання соціальної стипендії.

Отже, у цьому питанні **загалом без змін**, — всі необхідні відомості особа вказує в заяві. А додавання копій таких документів, як паспорт громадянина України; свідоцтво про народження дитини; реєстраційний номер облікової картки платника податків; студентський квиток, **не вимагається**.

Нагадаємо, що надання копій не вимагається з **19.07.2022 р.** після змін, внесених постановою № 796. Загалом ці зміни тоді вирішили таку проблему, **як закінчення терміну дії паспорта громадянина України**. Так, з початком війни органи Державної міграційної служби не працювали в повному обсязі, що не давало змоги продовжити дію документів. Але, як зазначило МВС у листі від 25.08.2022 р. № 24358/36-2022 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 35/2022, с. 10), на теперішній час більшість терорганів та терпідрозділів ДМС, які розташовані в безпечних районах на підконтрольній державній владі території, де не

ведуться активні бойові дії, здійснюють свої повноваження в повному обсязі. Водночас Мінсоцполітики повідомило, що **Порядком № 1045 не передбачено припинення виплати соціальної стипендії в разі закінчення терміну дії паспорта громадянина України в періоді виплати такої стипендії**.

І тепер, щоб ні в кого цей факт не викликав сумнівів, відповідне положення коментованою постановою внесено до п. 7 Порядку № 1045, а саме новий абзац звучить так: **«виплата призначеної соціальної стипендії не припиняється, якщо у період дії воєнного стану закінчився строк дії паспорта громадянина України, який належить студенту (курсанту)»**.

Додаткові документи Коментованою постановою викладено в новій редакції і перелік додаткових документів, які подають певні категорії осіб (п. 5 Порядку № 1045). Наведемо їх у таблиці.

Перелік додаткових документів

Категорія осіб	Додаткові документи (копії), перелічені в п. 5 Порядку № 1045
<p>Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, та особи з їх числа у разі продовження навчання до 23 років або до закінчення закладів освіти відповідно до ст. 54 Закону № 1709, ст. 62 Закону про вищу освіту та ст. 8 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13.01.2005 р. № 2342-IV (далі — Закон № 2342) (п.п. 1 п. 4 Порядку № 1045)</p>	<p>Копія рішення органу опіки та піклування про надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, або витяг з обліково-статистичної картки дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування</p>
<p>Особи, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісти), відповідно до ст. 8 Закону № 2342 (п.п. 1 п. 4 Порядку № 1045)</p>	<p>1) Довідка, видана ДП «Український національний центр розбудови миру», за формою, встановленою Мінреінтеграції, яка містить відомості про батьків, які є військовополоненими (перебувають у полоні держави-агресора)/позбавленими особистої свободи (затримані, взяті у заручники) органами влади держави-агресора (окупаційними адміністраціями та збройними формуваннями); 2) документ, що підтверджує загибель батьків, виданий військовим формуванням, правоохоронним органом спеціального призначення; 3) копія таких документів: • свідоцтва про смерть батьків; • рішення суду про оголошення батьків померлими; • рішення суду про визнання батьків безвісно відсутніми/ витяг з Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (до початку його функціонування — витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань), що засвідчує факт внесення до цього реєстру інформації про те, що батьки перебувають у розшуку як зниклі безвісти за особливих обставин або визнані такими, що зникли безвісти за особливих обставин. Якщо особу виховувала одинока матір, додається витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про державну реєстрацію народження дитини, виданий відділом державної</p>

Категорія осіб	Додаткові документи (копії), перелічені в п. 5 Порядку № 1045
<p>Особи, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісти), відповідно до ст. 8 Закону № 2342 (п.п. 1¹ п. 4 Порядку № 1045)</p>	<p>реєстрації актів цивільного стану, або довідка про народження, видана виконавчим органом сільської, селищної, міської ради, із зазначенням підстави для внесення відомостей про батька дитини до актового запису про народження дитини відповідно до абз. 1 ч. 1 ст. 135 Сімейного кодексу України</p>
<p>Особи, які мають право на отримання соціальної стипендії відповідно до ст. 20–22 і 30 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.02.1991 р. № 796-XII (п.п. 2 п. 4 Порядку № 1045)</p>	<p>Копія відповідного посвідчення, що підтверджує статус особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, або копія довідки встановленого зразка, виданої неповнолітній дитині померлого громадянина, віднесеного до категорії 1, 2 або 3 учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, смерть якого пов'язана з Чорнобильською катастрофою</p>
<p>Шахтарі, які мають стаж підземної роботи не менш як три роки, відповідно до ст. 5 Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» від 02.09.2008 р. № 345-VI (далі — Закон № 345). Особи, які стали студентами (курсантами) протягом трьох років після здобуття базової та/або повної загальної середньої освіти, батьки яких є шахтарями, що мають не менш як 15 років стажу підземної роботи або загинули внаслідок нещасного випадку на виробництві чи яким встановлено інвалідність I або II групи, відповідно до ст. 5 Закону № 345 (п.п. 3 та п.п. 4 п. 4 Порядку № 1045)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Довідка з гірничого підприємства із зазначенням стажу підземної роботи; • акт про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, за формою Н-1, яка була чинна до 1 липня 2019 року; • копія довідки медико-соціальної експертизи; • копія свідоцтва про смерть батька (матері)
<p>У разі неможливості подання довідки з гірничого підприємства із зазначенням стажу підземної роботи подається довідка з Пенсійного фонду України із зазначенням стажу підземної роботи</p>	
<p>Особи, визнані постраждалими учасниками Революції Гідності, учасниками бойових дій відповідно до Закону № 3551, та їх діти (до закінчення дітьми навчання у такому закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років) відповідно до ст. 43 Закону № 1709 та ст. 44 Закону про вищу освіту (п.п. 5 п. 4 Порядку № 1045)</p>	<p>Один з документів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • посвідчення постраждалого учасника Революції Гідності встановленого зразка; • посвідчення учасника бойових дій встановленого зразка; • довідка про безпосередню участь особи в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення і захисті незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України або копія довідки про участь особи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення
<p>Діти, один із батьків яких загинув під час масових акцій громадянського протесту або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час масових акцій громадянського протесту (до закінчення навчання у такому закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років), відповідно до ст. 43 Закону № 1709 та ст. 44 Закону про вищу освіту (п.п. 7 п. 4 Порядку № 1045)</p>	<p>Копії:</p> <ul style="list-style-type: none"> • свідоцтва про смерть батька (матері); • довідки або посвідчення члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни встановленого зразка
<p>Діти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи (до закінчення навчання у такому закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років), відповідно до ст. 43 Закону № 1709 та ст. 44 Закону про вищу освіту (п.п. 8 п. 4 Порядку № 1045)</p>	<p>Копія довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи</p>
<p>Діти з інвалідністю та особи з інвалідністю I–III групи (п.п. 10 п. 4 Порядку № 1045)</p>	<p>Копія медичного висновку про дитину з інвалідністю віком до 18 років або копія довідки медико-соціальної експертизи</p>
<p>Студенти (курсанти) із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» від 01.06.2000 р. № 1768-III (далі — Закон № 1768) (п.п. 11 п. 4 Порядку № 1045)</p>	<p>Довідка органу соціального захисту населення про призначення сім'ї допомоги відповідно до Закону № 1768</p>

Категорія осіб	Додаткові документи (копії), перелічені в п. 5 Порядку № 1045
Особи з інвалідністю внаслідок війни відповідно до Закону № 3551 та їх діти (до закінчення дітьми навчання у такому закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років) відповідно до ст. 43 Закону № 1709 та ст. 44 Закону про вищу освіту (п.п. 12 п. 4 Порядку № 1045)	Копія посвідчення особи з інвалідністю внаслідок війни встановленого зразка
Діти загиблих, померлих (тих, що пропали безвісти) учасників Революції Гідності, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни або Захисників і Захисниць України (до закінчення дітьми навчання у такому закладі, але не довше ніж до досягнення ними 23 років) відповідно до Закону № 3551, ст. 43 Закону № 1709 та ст. 44 Закону про вищу освіту (п.п. 12 ¹ п. 4 Порядку № 1045)	Копії таких документів: <ul style="list-style-type: none"> • свідоцтво про смерть батька (матері); • довідка або посвідчення члена сім'ї загиблого/посвідчення члена сім'ї загиблого Захисника чи Захисниці України встановленого зразка
Діти, які проживають у населених пунктах на лінії зіткнення (до закінчення дітьми навчання у закладі освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років) відповідно до ст. 43 Закону № 1709 та ст. 44 Закону про вищу освіту. Такі особи набувають право на соціальну стипендію, якщо в день звернення за її призначенням населений пункт, в якому вони проживали на момент зарахування до закладу освіти, віднесено до переліку населених пунктів, що розташовані на лінії розмежування (п.п. 13 п. 4 Порядку № 1045)	Витяг з реєстру територіальної громади, який містить відомості про задеклароване/зареєстроване місце проживання (перебування) особи в населеному пункті на лінії розмежування.

ЗАКІНЧИВСЯ ТЕРМІН ДІЇ ВИСНОВКУ (ДОВІДКИ) ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ: ПРОДОВЖУЄМО ВИПЛАЧУВАТИ СТИПЕНДІЮ

Проблему, коли в період воєнного стану закінчився термін довідки висновку (довідки) про встановлення інвалідності, ми розглядали, коментуючи лист Мінсоцполітики від 06.06.2022 р. № 9/0/187-22 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 22/2022, с. 9).

Висновки були такі.

1. Якщо студент не має актуальної довідки (висновку), то за цей період соціальна стипендія йому **не призначається**.

2. Після надання студентом відповідної довідки в межах встановленого строку (не пізніше ніж через шість місяців з дня її видачі) його треба включити до списків отримувачів

соціальної стипендії, при цьому він має право на призначення стипендії з того **місяця, який вказаний у довідці, тобто за попередні місяці**. Це передбачено абз. 20 п. 7 Порядку № 1045.

Коментованою постановою до абз. 20 п. 7 Порядку № 1045 додано нове речення такого змісту: «У разі неможливості **направлення таких осіб на повторний огляд, строк якого припав на період дії воєнного стану, виплата призначеної соціальної стипендії **продовжується на строк дії або скасування воєнного стану, але не більше ніж на шість місяців після його припинення або скасування****».

КУРСАНТИ

Абзац 14 п. 7 Порядку № 1045 передбачає, що розміри соціальної стипендії курсантам закладів освіти, які перебувають на державному утриманні (крім тих, що зазначені у п.п. 1 і 1¹ п. 4 Порядку № 1045), зменшуються на 50%.

Коментованою постановою норму доповнено таким чином: у разі коли заклад освіти **не має можливості забезпечити**

державне утримання курсантам відповідно до Порядку надання окремим категоріям осіб, які навчаються у невійськових закладах фахової передвищої та вищої освіти, статусу курсанта, затвердженого постановою КМУ від 17.07.2015 р. № 506, **розмір призначеної соціальної стипендії не зменшується**.

Б

ДОДАТКОВА ВІДПУСТКА ДЛЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ: ЯК НАДАТИ?

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

У статті розглянемо порядок надання додаткової відпустки окремим категоріям працівників, так званої бойової відпустки.

КОМУ НАДАЄТЬСЯ?

Кому Додаткова відпустка окремим категоріям працівників тривалістю 14 к. дн. передбачена *ст. 77 КЗпП*¹ та *ст. 16² Закону про відпустки*² (далі — «бойова» відпустка).

Право на таку відпустку мають **учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, статус** яких визначений *Законом № 3551*³. Зокрема:

- **учасники бойових дій** — особи, які брали участь у виконанні бойових завдань по захисту Батьківщини у складі військових підрозділів, з'єднань, об'єднань всіх видів і родів військ Збройних Сил діючої армії (флоту), у партизанських загонах і підпіллі та інших формуваннях як у воєнний, так і в мирний час (*ст. 5 Закону № 3551*). Перелік підрозділів, що входили до складу діючої армії, та інших формувань визначено в *Переліку № 815*⁴;
- **особи, які належать до учасників бойових дій** відповідно до *ст. 6 Закону № 3551*. Наприклад, це **військовослужбовці, які направлялися до Афганістану; учасники АТО** (*пп. 19–21, пп. 23–24 ч. 1 ст. 6 Закону № 3551*); **військовослужбовці, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення нацбезпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії рф у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією рф проти України** (*абз. 1 п. 19 ч. 1 ст. 6 Закону № 3551*); **особи, які входили до складу добровольчого формування територіальних громад**, інших утворених відповідно до законів України військових

формувань, які **брали безпосередню участь** в АТО, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах АТО у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення нацбезпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії рф у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією рф проти України (*абз. 1 п. 19 ч. 1 ст. 6 Закону № 3551*);

- **особи з інвалідністю внаслідок війни**, які перераховані в *ст. 7 Закону № 3551*. У тому числі це особи, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у Революції Гідності.

Підстава Для отримання «бойової» відпустки працівник повинен підтвердити свій статус, надавши відповідне **посвідчення**. Це може бути:

- Посвідчення учасника бойових дій; Посвідчення особи з інвалідністю внаслідок війни; Посвідчення учасника війни, які видані відповідно до *Положення № 302*⁵;
- Посвідчення «Постраждалий учасник Революції Гідності», яке видане відповідно до *Порядку, затвердженого постановою КМУ від 28.02.2018 р. № 119*;
- електронне посвідчення ветерана, сформоване у мобільному додатку Порталу «Дія». Відповідно до *ч. 8 ст. 18 Закону № 3551* електронне посвідчення ветерана може пред'являтися особою замість та без додаткового пред'явлення посвідчення

1

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.

2

Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР.

3

Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ.

4

Перелік спеціальних формувань Народного комісаріату колишнього Союзу РСР, служба в яких у роки Великої Вітчизняної війни дає право на визнання особи учасником бойових дій, затверджений постановою КМУ від 05.12.1995 р. № 815.

5

Положення про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни, затверджене постановою КМУ від 12.05.1994 р. № 302.

в паперовому вигляді. Але радимо все ж роздрукувати скріншот електронного посвідчення ветерана, щоб додати цей документ до заяви про надання відпустки.

ДО ВІДОМА. «Бойова» відпустка надається як основним працівникам, так і суміс-

никам. **Жодних обмежень тут немає.** Також надання відпустки не залежить від характеру трудових відносин: безстроковий трудовий договір чи строковий.

Інші особливості надання «бойової» відпустки розглянемо далі.

ОСОБЛИВОСТІ «БОЙОВОЇ» ВІДПУСТКИ

Особливості «Бойова» відпустка **не віднесена до щорічних відпусток**, а визначена як **пільга та компенсація учасникам бойових дій**. Тобто на неї не поширюються гарантії, передбачені законодавством для щорічних відпусток. Особливості надання «бойової» відпустки наведені в таблиці на с. 18.

Новоприйняті працівники У таблиці ми зазначили, що «бойова» відпустка надається за календарний рік та не компенсується при звільненні. Тож у разі працевлаштування особи, яка має право на «бойову» відпустку, новому роботодавцю потрібно розібратися, чи надавалася «бойова» відпустка за поточний

календарний рік у попереднього роботодавця до звільнення.

Якщо:

- поточне місце роботи в працівника **перше**, то за новим місцем роботи він має право на «бойову» відпустку;
- у році прийняття на роботу працівник **мав інше місце роботи**, то новому роботодавцю доцільно затребувати в працівника довідку в довільній формі, видану його колишнім роботодавцем, проте, що в році звільнення з роботи «бойова» відпустка звільненому працівникові не надавалася.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ МОМЕНТИ

Графік відпусток Відповідно до *ст. 10 Закону про відпустки* до графіку відпусток в обов'язковому порядку включають тільки **щорічні** відпустки. Додаткова відпустка учасника бойових дій **не належить** до щорічних відпусток, тож її **необов'язково** включати до графіка відпусток. Хоча, якщо роботодавець вважає за потрібне, він може внести таку відпустку до графіка відпусток.

Наказ Необхідно отримати від працівника заяву на надання «бойової» відпустки. На підставі заяви та підтвердних документів керівник видає наказ (розпорядження) про надання відпустки учаснику бойових дій.

Табель У *Табелі*⁶ передбачено окремі коди для різних видів відпусток, але коду для «бойової» відпустки там немає. Тому період такої відпустки можливо позначити своїм кодом (наприклад, «БВ»). Адже не заборонено доповнювати Табель іншими показниками, необхідними для обліку.

Розрахунок відпускних Відповідно до *абз. 1 п. 2 Порядку № 100*⁷ обчислення середньої зарплати для оплати часу всіх видів відпусток провадиться виходячи **з виплат за останні 12 к. м. роботи**, що передують місяцю надання відпустки. Оскільки «бойова» відпустка надається в календарних днях,

то й обчислення середньої зарплати проводять згідно з *абз. 1 та 2 п. 2 Порядку № 100*:

- виходячи з виплат за останні 12 к. м. роботи, що передують місяцю надання відпустки, якщо працівник пропрацював в установі більше року;
- виходячи з виплат за фактичний час роботи (з 1-го числа місяця після оформлення на роботу до 1-го числа місяця, в якому надають відпустку), якщо працівник пропрацював в установі менше року.

Коли виплачувати відпускні? Відпускні за час «бойової» відпустки виплачують у загальному порядку. Нагадаємо, що з 19.07.2022 р. *ч. 1 ст. 21 Закону про відпустки* передбачає, що відпускні за весь час відпустки виплачуються **до початку відпустки**, якщо інше не передбачено законодавством, трудовим або колективним договором. Отже, відтепер відпускні можна виплатити безпосередньо перед виходом у відпустку. А винятком є той випадок, коли в колдоговорі зазначений інший термін (наприклад, залишився такий, який був раніше, — 3 дні до початку відпустки).

Порівняння з МЗП З 01.01.2017 р. діє зарплатне правило: розмір зарплати працівника за повністю виконану місячну норму праці не може бути нижчим за МЗП (*ст. 3¹ Закону про*

⁶ Типова форма (№ П-5), затверджена наказом Держстату «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 05.12.2008 р. № 489.

⁷ Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений постановою КМУ від 08.02.2005 р. № 100.

Особливості надання «бойової» відпустки

Особливості	Пояснення
Тривалість	Тривалість «бойової» відпустки чітко регламентована — 14 к.дн. Подовжувати таку відпустку на святкові та неробочі дні, які припали на її період, як це передбачено для щорічних відпусток <i>ст. 11 Закону про відпустки</i> , не потрібно . У період воєнного стану <i>ст. 73 КЗпП</i> не застосовується, але на порядок надання «бойової» відпустки це не вплинуло. ПАМ'ЯТАЙТЕ! У період воєнного стану обмеження <i>ст. 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX</i> не поширюється на додаткову «бойову» відпустку. Тобто керівник установи не може відмовити в її наданні (виняток — якщо такий працівник залучений до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури)
Не ділиться на частини	Відпустка НЕ ділиться на частини, а надається один раз тривалістю 14 к. дн.
Надається один раз за календарний рік	Надається повної тривалості незалежно від відпрацьованого в році часу, один раз протягом календарного року. Не використана в поточному році «бойова» відпустка на наступний рік не переноситься . ДО ВІДОМА. Якщо відпустка розпочалася в одному році, а закінчується у наступному, то така відпустка вважається наданою за той рік, на який припадає її початок. Її тривалість не обмежують календарними днями поточного року. Це, зокрема, підкреслювало Управління інспекційної діяльності у Кіровоградській області Південно-Східного міжрегіонального управління Держпраці (див. за посиланням https://kr.dsp.gov.ua/index.php/6137-in25-11-21)
Надається сумісникам	Право на додаткову «бойову» відпустку мають як основні працівники, так і сумісники
Надається за згодою сторін	Роботодавець не зобов'язаний надавати працівникові оплачувану «бойову» відпустку в будь-який зручний для працівника час. Тобто, про період «бойової» відпустки працівнику і роботодавцю потрібно домовитися
Не підлягає компенсації при звільненні	При звільненні компенсують лише щорічні відпустки і соцвідпустку «на дітей». Отже, якщо учаснику бойових дій не надавалася за якийсь календарний рік додаткова оплачувана відпустка на підставі <i>ст. 16² Закону про відпустки</i> , то компенсувати при звільненні такі невикористані дні не потрібно
Не продовжується в разі хвороби працівника	Якщо працівник у відпустці захворів, то її не потрібно подовжувати чи переносити. Адже <i>п. 1 ч. 2 ст. 11 Закону про відпустки</i> передбачено подовження або перенесення тільки для щорічних відпусток. А «бойова» відпустка не належить до щорічних відпусток
З «бойової» відпустки не можна відкликати	Відкликати з відпустки НЕ можна . Адже <i>ч. 3 ст. 12 Закону про відпустки</i> передбачено можливість відкликання тільки із щорічних відпусток. А «бойова» відпустка не належить до щорічних відпусток
Не враховується при підрахунку максимальної кількості днів відпустки, що передбачено ч. 3 ст. 10 Закону про відпустки	Якщо працівникові надається «бойова» відпустка разом із щорічною та їх загальна тривалість перевищує 59 к.дн., обмеження, передбаченого <i>ч. 3 ст. 10 Закону про відпустки</i> , дотримуватися не потрібно
Не виплачується матдопомога на оздоровлення	При виході в «бойову» відпустку не може виплачуватися матеріальна допомога на оздоровлення, оскільки така допомога виплачується, як правило, при виході в щорічну основну відпустку

 8
Закон України «Про оплату праці»
від 24.03.1995 р.
№ 108/95-ВР.

 9
Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»
від 08.07.2010 р.
№ 2464-VI.

оплату праці **8**). Сума відпускних **не береться до уваги** при порівнянні.

Оподаткування Оплата «бойової» відпустки підлягає оподаткуванню ПДФО та військовим збором і є базою нарахування ЄСВ.

 ДО ВІДОМА. Згідно з *ч. 5 ст. 8 Закону про ЄСВ* **9** сума ЄСВ із зарплати за основним місцем роботи за відповідний місяць не повинна бути меншою за таку величину: МЗП у відповідному місяці × 22%. Додаткова база ЄСВ не розраховується

працівникам з інвалідністю, зовнішнім сумісникам та працівникам, які у зв'язку з прийняттям/звільненням не відпрацювали місяць повністю (відпрацювали не всі робочі дні). На період «бойової» відпустки трудові відносини не припиняються. Тому, якщо працівник отримує зарплату та відпустки та не є працівником, на якого не поширюються вимоги про нарахування ЄСВ з бази не менше за МЗП, цю вимогу **потрібно виконувати**.

10

Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затверджений постановою КМУ від 26.09.2001 р. № 1266.

11

Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-ПВ (квартальна) «Звіт з праці», затверджена наказом Держстату від 26.10.2009 р. № 404.

12

Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Держстату від 13.01.2004 р. № 5.

На що впливає? 1. Відпустки. Час, протягом якого за працівником зберігався середній заробіток (зокрема, за період «бойової» відпустки), **включається** до розрахункового періоду (абз. 4 п. 3 Порядку № 100), і виплати за цей

період також включаються до розрахунку. **2. Лікарняні.** Згідно з п. 3 Порядку № 1266 до розрахунку середньоденної зарплати **включаються** виплати, на які нараховано ЄСВ, зокрема, і відпустки.

ДОДАТКОВА ВІДПУСТКА ДЛЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ У ЗВІТНОСТІ

Звіт з праці 1. № 1-ПВ (місячна). Під час обрахунку фонду оплати праці всіх працівників для заповнення рядка **1020** «бойові» відпустки включаються в загальному порядку. Суми нарахувань за час відпусток у рядку 1020 відображаються пропорційно часу, що припадає на дні відпустки у звітному місяці (періоді).

2. № 1-ПВ (квартальна). «Бойові» відпустки доцільно брати до обрахунку фонду додаткової зарплати (рядок **5030**) та оплати за невідпрацьований час (рядок **5090**). Підстава: згідно з п. 4.8 розд. IV Інструкції № 404 до зазначених рядків входять **суми оплати за невідпрацьований час**, які включаються до складу фонду додаткової заробітної плати. Перелік виплат, які належать до фонду додаткової зарплати, містить п. 2.2 Інструкції № 5. Там немає оплати додаткової відпустки учасникам бойових дій. Але Держстат у листі від 10.11.2022 р. № 05.6-16/174-22 (див. нижче) зазначає, що такі відпустки варто віднести до рядків 5030 та 5090 як оплату за невідпрацьований час.

Додаток 1 «Бойові» відпустки в додатку 1 зазначаються в загальному порядку — не-

залежно від місяця, в якому вони були нараховані, відображаються за **конкретний місяць**, до якого вони належать. Для цього вказуємо:

- у графі **09** — код типу нарахувань «10»;
- у графі **10** — місяць та рік, за який проводиться нарахування;
- у графі **16** — загальну суму нарахованих відпускних;
- у графі **17** — суму нарахованих відпускних у межах максимальної величини, на яку нараховується ЄСВ;
- у графі **20** — ЄСВ, який нараховано на відпустки.

Оскільки всю суму відпускних нараховуємо відразу, то відобразити ми її повинні в тому місяці, в якому провели нарахування. **Але!** Якщо «бойова» відпустка припадає на декілька місяців, то відпустки необхідно віднести до тих місяців, за які вони фактично нараховані.

Додаток 4ДФ Відпустки в розділі I додатка 4ДФ відображаються в **одному рядку із загальною зарплатою** з ознакою доходу «101».

Додаток 5 У додатку 5 початок/закінчення «бойової» відпустки **не відображається**.

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

Щодо відображення у ф. № 1-ПВ оплати «бойової» відпустки

Лист від 10.11.2022 р. № 05.6-16/174-22

<...> щодо надання роз'яснень стосовно відображення у формі державного статистичного спостереження № 1-ПВ (квартальна) «Звіт із праці» оплати додаткової відпустки окремим категоріям громадян і постраждалим учасникам Революції Гідності в межах повноважень повідомляємо.

Відповідно до статті 772 Кодексу законів про працю України та статті 162 Закону України «Про відпустки» учасникам бойових дій, постраждалим учасникам Революції Гідності, особам з інвалідністю внаслідок війни, статус яких визначений Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», особам, реабілітованим відповідно до Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років», із числа тих, яких було піддано репресіям у формі (формах) позбавлення волі (ув'язнення) або обмеження волі чи примусового безпідставного поміщення здорової людини до психіатрич-

ного закладу за рішенням позасудового або іншого репресивного органу, надається додаткова відпустка із збереженням заробітної плати тривалістю 14 календарних днів на рік.

Звертаємо увагу, що в Інструкції зі статистики заробітної плати, затвердженій наказом Держкомстату від 13.01.2004 р. № 5 <...>, перелічені найбільш поширені види нарахувань працівникам, які здійснюються підприємствами (установами, організаціями), зокрема в частині оплати за невідпрацьований час.

Ураховуючи вищезазначене, у формі державного статистичного спостереження № 1-ПВ (квартальна) «Звіт із праці» оплата зазначених додаткових відпусток працівникам відображається в рядках 5030 «Фонд додаткової заробітної плати» та 5090 «Оплата за невідпрацьований час».

Голова Ігор ВЕРНЕР

Б

ВИПЛАТИ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ: ШПАРГАЛКА НА 2023 РІК

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

МЗП ТА ПМПО

Таблиця 1. Розміри мінізарплати (МЗП) та прожиткового мінімуму на 2023 рік

Показник	Розмір, грн
	січень–грудень
1. МЗП:	
• місячна	6700,00
• погодинна	40,46
2. Прожитковий мінімум для працездатних осіб (ПМПО)	2684,00
<p>1. Протягом усього 2023 року не передбачено підвищення МЗП та ПМПО.</p> <p>2. У разі відпрацювання повного робочого часу сума нарахованої працівникові зарплати не може бути меншою за МЗП. Тобто, за необхідності, потрібно нарахувати працівникові доплату до рівня МЗП. Ця сума є складовою зарплати та оподатковується ПДФО, ВЗ і ЄСВ у загальному порядку, встановленому для зарплати.</p> <p>3. Крім того, з 01.01.2023 р. <i>ст. 7 Закону про держбюджет-2023</i> встановлено розмір ПМПО, який застосовується для визначення:</p> <ul style="list-style-type: none"> розміру посадового окладу судді — 2102,00 грн; посадових окладів працівників інших державних органів, оплата праці яких регулюється спеціальними законами, а також працівників податкових і митних органів — 2102,00 грн. Зверніть увагу: ця норма не поширюється на працівників НАЗК та НАБУ (<i>п. 7 Прикінцевих положень Закону про держбюджет-2023</i>); посадового окладу прокурора окружної прокуратури — 1600,00 грн. <p>Ми розуміємо цю норму так, що підвищення посадових окладів держслужбовців у 2023 році не буде. Втім, як відомо, у 2022 році наявність такої норми не зупиняла КМУ від ухвалення постанов про збільшення посадових окладів деяких категорій держслужбовців. <i>Закон про держбюджет-2023</i> має більшу юридичну силу, тому, на наш погляд, їм слід керуватися</p>	

Таблиця 2. Розміри податкової соціальної пільги (ПСП) на 2023 рік

Вид ПСП (норма ПКУ)	Розмір ПСП, грн	Ознака ПСП (наводиться в гр. 9 розд. І додатка 4ДФ Податкового розрахунку)	Граничний розмір доходу, що дає право на ПСП, грн
1. Загальна ПСП, 50% ПМПО (<i>п.п. 169.1.1</i>)	1342,00	«01»	3760,00
2. Підвищена ПСП, 150% загальної (<i>п.п. «в», «г», «д», «е» п.п. 169.1.3</i>)	2013,00	«02»	
3. Підвищена ПСП, 200% загальної (<i>п.п. 169.1.4</i>)	2684,00	«03»	
4. Загальна ПСП «на дітей», 50% ПМПО на кожну дитину (<i>п.п. 169.1.2</i>)	1342,00 × кількість дітей	«04»	Для одного з батьків — 3760,00 × кількість дітей.
5. Підвищена ПСП «на дітей», 150% загальної (<i>п.п. «а», «б» п.п. 169.1.3</i>)	1342,00 × кількість дітей	«02»	Для другого з батьків — 3760,00 грн

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Згідно з *п.п. 169.1.1 ПКУ* мінімальний розмір ПСП становить 50% від розміру ПМПО, встановленого законом **на 1 січня звітного податкового року**.

Підвищена ПСП «на дітей» — це ПСП **одинокій матері (батьку), вдові (вдівцеві), опікуну (піклувальнику)** (*п.п. «а» п.п. 169.1.3 ПКУ*) або особі, що утримує дитину-інваліда (*п.п. «б» п.п. 169.1.3 ПКУ*), на кожну дитину віком до 18 років.

Оскільки в разі відпрацювання повного робочого часу у звітному місяці сума нарахованої працівникові зарплати не може бути меншою за МЗП, що перевищує граничний дохід для ПСП (3760,00 грн), **більша частина працівників не буде користуватися ПСП**. Фактично **скористатися ПСП зможуть** працівники, які:

- працюють **неповний час**;
- не відпрацювали частину місяця** (відпустка без збереження заробітної плати, хвороба, відпустка, прогул тощо), у зв'язку з чим сума нарахувань за місяць не перевищила граничного доходу для ПСП;
- користуються **ПСП «на дітей»** (граничний розмір доходу розраховується кратно кількості дітей).

Детальніше правила надання ПСП у 2023 році розглянемо в одному з наступних номерів газети «Бухгалтерія: бюджет»

СТАВКИ ПОДАТКІВ (ВНЕСКІВ) ТА СТРОКИ ЇХ СПЛАТИ

Таблиця 3. Ставки ЄСВ, ПДФО і ВЗ (основні виплати)

Платники податку, збору, внеску	Вид платежу		
	ПДФО	ВЗ	ЄСВ
Зарплата, лікарняні, декретні (прим. 1)			
1. Установа-роботодавець:			
• для працівників з інвалідністю	18 %	1,5 %	8,41 %
• для інших працівників			22 %
Виплати за договорами ЦПХ			
2. Установа — замовник робіт (послуг)	18 %	1,5 %	22 %
Примітка 1 ПАМ'ЯТАЙТЕ! Із допомоги по вагітності та пологах ПДФО та ВЗ не утримуються (підстава — п.п. 165.1.1 ПКУ)!			

Таблиця 4. Строки сплати ПДФО, ЄСВ і ВЗ

Спосіб виплати доходу	ПДФО і ВЗ	ЄСВ
1. Своєчасна виплата:		
1.1. готівкою, кошти для виплати доходу отримані в банку	Одночасно з отриманням грошових коштів у банку (п.п. 168.1.2 ПКУ і абз. 2 ч. 8 ст. 9 Закону про ЄСВ)	
1.2. у безготівковій формі (дохід перераховано на банківський рахунок фізичної особи чи в інший безготівковий спосіб)	Одночасно з перерахуванням коштів з рахунку (п.п. 168.1.2 ПКУ і абз. 2 ч. 8 ст. 9 Закону про ЄСВ)	
1.3. готівкою з виручки або в натуральній формі	Протягом 3 банківських днів, наступних за днем виплати (п.п. 168.1.4 ПКУ)	Одночасно з виплатою (абз. 2 ч. 8 ст. 9 Закону про ЄСВ)
2. Доходи нараховані, але не виплачені	Протягом 30 к.дн. (прим. 1), наступних за останнім днем місяця, в якому нараховано дохід (п.п. 168.1.5, 49.18.1 і п. 57.1 ПКУ)	Не пізніше 20 числа місяця, наступного за місяцем нарахування доходів (абз. 1 ч. 8 ст. 9 Закону про ЄСВ)
Примітка 1 З урахуванням правової позиції з питання застосування п. 57.1 ПКУ, яку Верховний Суд України навів у постанові від 09.06.2015 р. у справі № 21-18а15, останнім днем сплати має бути 20 к.дн. (що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця) + 10 к.дн. (що настають за останнім календарним днем відповідного граничного строку, передбаченого ПКУ для подання податкової декларації, крім випадків, встановлених ПКУ). У разі продовження місячного строку звітування (коли останній день подання звіту за певний місяць буде не 20 к.дн., а 21 чи 22, вже виходить не 30 к.дн., а більше. Проте ми все ж таки рекомендуємо дотримуватися безпечнішого терміну і сплатити ПДФО і ВЗ не пізніше 30 к.дн.		

Таблиця 5. Граничні розміри бази нарахування ЄСВ у 2023 році

Показник	Розмір із січня по грудень, грн
1. Мінімальна база (МЗП; лише для ставки 22% та основного місця роботи)	6700,00
2. ЄСВ _{мін} (ряд. 1 × 22%)	1474,00
3. Максимальна база (15 МЗП)	100500,00
4. ЄСВ _{макс} (ряд. 3 × 22%)	22110,00

Випадки нарахування додаткової бази з ЄСВ

Вимогу про нарахування ЄСВ у розмірі, не нижчому від мінімального, встановлено ч. 5 ст. 8 Закону про ЄСВ. Таке донарахування виконують лише для цілей нарахування ЄСВ, донараховану базу відображають тільки у звітності з ЄСВ.

Необхідність нарахування **додаткової бази з ЄСВ** до рівня МЗП (не плутайте з доплатою працівникові до рівня МЗП!) виникає, якщо **одночасно виконуються чотири умови**.

Умова 1. Виплати, які включаються до ЄСВ-бази (зарплата, у тому числі доплата до МЗП, лікарняні, декретні, винагорода за договорами ЦПХ за роботи/послуги, укладеними з працівником), нараховані **за основним місцем роботи**.

Ураховуйте: на виплати **зовнішнім сумісникам і стороннім особам**, які виконують роботи (послуги) за договорами ЦПХ, ЄСВ нараховують на фактично нараховані суми. Нараховувати додаткову базу тут не потрібно.

Умова 2. ЄСВ нараховується **за ставкою 22 %**. Для ставки 8,41 % (особа з інвалідністю) мінімальний розмір бази не встановлено (ЄСВ нараховують на фактичну базу).

Умова 3. Загальна сума фактичних виплат за місяць, що потрапляють до бази нарахування ЄСВ, **менша від МЗП**. Водночас **пам'ятайте:**

- **внутрішнім сумісникам** для цієї мети дозволяється підсумовувати заробіток. Це саме стосується й виплат за договором ЦПХ особі, яка працює в цьому ж закладі за основним місцем роботи: підсумовується дохід (зарплата + винагорода за договором ЦПХ) для цілей порівняння з мінімальною базою ЄСВ;
- якщо за місяць працівникові не нараховувалися ніякі виплати, які є базою для ЄСВ (наприклад, він **увесь місяць** був у відпустці без збереження зарплати або у відпустці для догляду за дитиною до 3 років), нараховувати додаткову базу з ЄСВ не потрібно.

Умова 4. **Працівник перебував у трудових відносинах увесь місяць** (відпрацював усі робочі дні за графі-

ком для даної посади: не був прийнятий або звільнений у середині місяця). Причому навіть якщо частину місяця не відпрацьовано внаслідок хвороби, перебування у відпустці, у тому числі для догляду за дитиною до 3 (6) років тощо, ЄСВ усе одно сплачують в розмірі, не нижчому від мінімального.

 ВАЖЛИВО! Робота в режимі **неповного робочого часу або дистанційна робота** не звільняє від нарахування додаткової бази з ЄСВ з огляду на МЗП. Розрахунок пропорційно відпрацьованому часу тут не діє. Нагадаємо, що багато цікавих ситуацій щодо додаткової бази з ЄСВ ми розглянули в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 22/2022, с. 15.

Щодо нарахованих у 2022 році декретних за місяці 2023 року — перевірте, чи виконується вимога про мінімальну базу ЄСВ у кожному місяці 2023 року. За необхідності нарахуйте в кожному місяці додаткову базу з ЄСВ та відобразите її в додатку 1 Податкового розрахунку за відповідний звітний місяць.

ЛІКАРНЯНИ ТА ДЕКРЕТНІ

Таблиця 6. Відсоток середньої зарплати для розрахунку лікарняних і декретних

Вид виплати і страховий стаж	Відсоток середньої зарплати для розрахунку виплати
1. Лікарняні (перші 5 днів хвороби і допомога по тимчасовій непрацездатності за рахунок ПФУ) <small>(прим. 1)</small> :	
• до 3 років	50 %
• від 3 до 5 років	60 %
• від 5 до 8 років	70 %
• понад 8 років	100 %
• пільгові категорії, незалежно від страхового стажу <small>(прим. 2)</small>	100 %
2. Допомога по вагітності та пологах (незалежно від страхового стажу)	
	100 %

Примітка 1 **ВАЖЛИВО!** Розмір допомоги, якщо лікарняний листок (ЛН) чи електронний листок непрацездатності (ЕЛН) виданий у зв'язку із самоізоляцією під медичним наглядом у зв'язку з проведенням заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), а також локалізацію та ліквідацію її спалахів та епідемій, **обмежено — 50 % середньої зарплати (доходу) незалежно від страхового стажу** (докладно про оплату ЛН та ЕЛН «на самоізоляцію» див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 22/2020, с. 27), а для медичних працівників — 100 % середньої зарплати (доходу) незалежно від страхового стажу (ч. 2 ст. 17 Закону про соцстрахування).

Примітка 2 Право на це мають такі працівники (ч. 1 ст. 17 Закону про соцстрахування):

- особи, віднесені до 1–3 категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- один з батьків або особа, що їх замінює і доглядає хвору дитину віком до 14 років, яка постраждала від Чорнобильської катастрофи;
- ветерани війни, постраждали учасники Революції Гідності та члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України;
- особи, віднесені до жертв нацистських переслідувань відповідно до Закону України «Про жертви нацистських переслідувань» від 23.03.2000 р. № 1584-III;
- донори, які мають право на пільгу, передбачену ст. 20 Закону України «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові» від 30.09.2020 р. № 931-IX (підстава — форма № 435/о «Довідка про надання донорам пільг», затверджена наказом МОЗ від 07.07.2003 р. № 301);
- особи, реабілітовані відповідно до Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років» від 17.04.1991 р. № 962-XII, із числа тих, яких було піддано репресіям у формі (формах) позбавлення волі (ув'язнення) або обмеження волі чи примусового безпідставного поміщення здорової людини до психіатричного закладу за рішенням позасудового або іншого репресивного органу.

Крім того, у розмірі 100 % середнього заробітку оплачуються дні хвороби, що настала внаслідок нещасного випадку на виробництві або профзахворювання (абз. 3 ч. 3 ст. 36 Закону про соцстрахування). При цьому перші 17 днів тимчасової непрацездатності оплачуються за рахунок роботодавця.

Таблиця 7. Страховий стаж протягом останніх 12 місяців МЕНШЕ 6 місяців: обмеження для лікарняних і декретних у 2023 році (за 1 к. дн.)

Середньоденна зарплата для страхового випадку, що настав у 2023 році	Нижнє обмеження, якщо страховий випадок настав:	Верхнє обмеження, якщо страховий випадок настав:
	у січні–грудні	у січні–грудні
Для лікарняних	—	220,11 (1 МЗП : 30,44)
Для декретних	220,11 прим. 1 (1 МЗП : 30,44)	440,21 (2 МЗП : 30,44)

Примітка 1 Нижнє обмеження для декретних, установлене ч. 2 ст. 19 Закону про соцстрахування, діє в усіх випадках незалежно від розміру страхового стажу за останній рік. Це зазначали фахівці Мінсоцполітики в листах від 23.11.2017 р. № 514/0/86-17/273 та від 06.12.2017 р. № 23788/0/2-17/21 і ФСС у листі від 08.11.2017 р. № 5.2-28-1155. Вважаємо, що це застереження діє і після оновлення Закону про соцстрахування.

Таблиця 8. Страховий стаж протягом останніх 12 місяців БІЛЬШЕ 6 місяців: обмеження для лікарняних і декретних у 2023 році (за 1 к. дн.)

Середньоденна зарплата для страхового випадку, що настав у 2023 році	Нижнє обмеження, якщо страховий випадок настав:	Верхнє обмеження, якщо страховий випадок настав:
	у січні–грудні	у січні–грудні
Для лікарняних	—	3301,58 (15 МЗП _{6700,00} : 30,44) прим. 1, 3
Для декретних	220,11 прим. 2 (1 МЗП : 30,44)	3301,58 (15 МЗП _{6700,00} : 30,44) прим. 1, 4

Примітка 1 Щоб розрахувати верхнє обмеження для лікарняних і декретних, розмір максимальної величини бази нарахування ЄСВ потрібно брати в останньому місяці розрахункового періоду (п. 4 Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого постановою КМУ від 26.09.2001 р. № 1266). Однак з 01.01.2023 р. МЗП залишилася на рівні грудня 2022 року. Тому максимальна база, що дорівнює 15 МЗП, буде однаковою для всіх місяців 2023 року — 100500,00 грн.

Примітка 2 Нижнє обмеження для декретних, установлене ч. 2 ст. 19 Закону про соцстрахування, діє в усіх випадках незалежно від розміру страхового стажу за останній рік. Це зазначали фахівці Мінсоцполітики в листах від 23.11.2017 р. № 514/0/86-17/273 та від 06.12.2017 р. № 23788/0/2-17/21 і ФСС у листі від 08.11.2017 р. № 5.2-28-1155. Вважаємо, що це застереження діє і після оновлення Закону про соцстрахування.

Примітка 3 Сума лікарняних (включаючи догляд за хворим дитиною або хворим членом сім'ї) у розрахунку на місяць не повинна перевищувати розмір максимальної величини бази нарахування ЄСВ, з якої сплачено страхові внески (ч. 3 ст. 17 Закону про соцстрахування), для страхових випадків, які настали:

- у січні 2023 року, — 15 МЗП у грудні 2022 року (100500,00 грн);
- у лютому–грудні 2023 року, — 15 МЗП у січні–листопаді 2023 року (100500,00 грн).

Примітка 4 Сума декретних у розрахунку на місяць не повинна перевищувати розмір максимальної величини бази нарахування ЄСВ, з якої сплачувалися страхові внески (ч. 2 ст. 19 Закону про соцстрахування), для страхових випадків, які настали:

- у січні 2023 року, — 15 МЗП у грудні 2022 року (100500,00 грн);
- у лютому–грудні 2023 року, — 15 МЗП у січні–листопаді 2023 року (100500,00 грн).

ВІДРЯДЖЕННЯ

Таблиця 9. Витрати на відрядження

Вид витрат	Не оподатковуваний ПДФО і ВЗ розмір
Добові:	
• для відряджень у межах України	300,00 грн на добу (додаток 1 до постанови № 98)
• для закордонних відряджень	Для кожної країни визначено в додатку 1 до постанови № 98
Витрати на проживання:	
• для відряджень у межах України	Не більше 900,00 грн на добу (додаток 1 до постанови № 98)
• для закордонних відряджень	Для кожної країни визначено в додатку 1 до постанови № 98

Граничні суми витрат на наймання житлового приміщення за добу встановлені з урахуванням включених до рахунків на оплату вартості проживання витрат на користування телефоном (крім витрат на службові телефонні розмови), холодильником, телевізором та інших витрат (крім витрат на побутові послуги, які відшкодовуються в розмірі, встановленому пунктом 7 постанови № 98, та витрат на оплату податку на додану вартість).

АЛІМЕНТИ НА ДІТЕЙ

Як відомо, мінімальний розмір аліментів на одну дитину не може бути меншим 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Оскільки протягом 2023 року

розміри прожиткових мінімумів підвищуватися не будуть, то не змінюватиметься і розмір аліментів — див. табл. 10 нижче.

Таблиця 10. Аліменти на дітей

Період	Мінімальний розмір аліментів	
	Січень–грудень 2023 року	для дітей віком до 6 років
для дітей віком від 6 до 18 років		1416,50 грн (2833,00 грн × 50%)

ВАЖЛИВО! Аліменти в мінімальному розмірі (не менше 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку) потрібно утримувати, якщо про це прямо

визначено в документі, що перебуває у вас на виконанні (детальніше див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 41/2019, с. 19).

АКАДЕМІЧНІ СТИПЕНДІЇ АСПІРАНТІВ ТА ДОКТОРАНТІВ

Таблиця 11. Розміри академічної стипендії аспірантів та докторантів у 2023 році

Здобувачі вищої освіти	Період отримання стипендії (прим. 1)	Розмір стипендії	Тарифний розряд за ЄТС	«Схемний» оклад, грн (прим. 2)	Розмір стипендії, грн (прим. 3)
Аспірант	Січень–грудень 2023 року	90% окладу викладача	16	8071,00	7264,00 (8071,00 × 90%)
Докторант	Січень–грудень 2023 року	90% окладу доцента	19	9894,00	8905,00 (9894,00 × 90%)

Примітка 1 Розмір стипендії клінічних ординаторів, асистентів-стажистів, аспірантів і докторантів прив'язано до посадових окладів викладачів (доцентів). У зв'язку із тим, що посадові оклади (тарифні ставки) працівників за ЄТС з 1 січня 2023 року **не підвищуються** та розраховуються з розміру окладу працівника 1 тарифного розряду — 2893,00 грн, то розміри таких стипендій залишаються на рівні 2022 року.

Примітка 2 **ВАЖЛИВО!** Для визначення розміру стипендії необхідно орієнтуватися на «схемний» оклад без врахування 11% підвищення для науково-педагогічних працівників (докладніше — див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 6/2019, с. 6).

Примітка 3 У разі, коли розмір стипендії визначений у гривнях з копійками, розмір такої стипендії **округлюється** до найближчого цілого числа, більшого за розрахункове.

НОРМИ ТРИВАЛОСТІ РОБОЧОГО ЧАСУ НА 2023 РІК

Наразі в Україні триває воєнний стан до **05:30 19.02.2023 р.** Безумовно, 2023 рік стане роком нашої Перемоги і воєнний стан закінчиться. Проте ми вирішили навести норми тривалості робочого часу з урахуванням того, що воєнний стан триватиме весь 2023 рік, щоб у разі продовження воєнного стану ви мали актуальну інформацію та не потрібно було чекати її оновлень. Щойно воєнний стан закінчиться, ми відразу ж перерахуємо норми три-

валості робочого часу за правилами мирного часу. Майте на увазі, що під час воєнного стану не застосовується ст. 73 КЗпП, тобто немає передсвяткових та святкових днів. Також немає перенесення вихідних днів, якщо святковий день припадає на вихідний. У табл. 12, 13 на с. 24–26 наведено дані на 2023 рік з урахуванням тривалості воєнного стану до 05:30 31.12.2023 р. Хоча віримо, що **наша Перемога настане раніше** і воєнний стан скасують.

Таблиця 12. Норми тривалості робочого часу на 2023 рік для 5-денного робочого тижня з вихідними в суботу і неділю (однакова тривалість щоденної роботи) з урахуванням тривалості воєнного стану до 5 год 30 хв 31.12.2023 р.

Показники	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	2023 рік
Календарні дні	31	28	31	30	31	30	31	31	30	31	30	31	365
Святкові і неробочі дні	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Вихідні дні	9	8	8	10	8	8	10	8	9	9	8	10	105

Показники	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	2023 рік
Кількість днів, робота в які не проводиться	9	8	8	10	8	8	10	8	9	9	8	10	105
Робочі дні	22	20	23	20	23	22	21	23	21	22	22	21	260
Дні, що передують святковим і неробочим	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Норма тривалості робочого часу в годинах за умови тривалості тижня:													
40 год (Пн–Пт — 8 год)	176	160	184	160	184	176	168	184	168	176	176	168	2080
39 год (Пн–Пт — 7 год 48 хв) прим. 1	171 год 36 хв	156	179 год 24 хв	156	179 год 24 хв	171 год 36 хв	163 год 48 хв	179 год 24 хв	163 год 48 хв	171 год 36 хв	171 год 36 хв	163 год 48 хв	2028
38,5 год (Пн–Пт — 7 год 42 хв) прим. 1	169 год 24 хв	154	177 год 6 хв	154	177 год 6 хв	169 год 24 хв	161 год 42 хв	177 год 6 хв	161 год 42 хв	169 год 24 хв	169 год 24 хв	161 год 42 хв	1678 год 36 хв
36 год (Пн–Пт — 7 год 12 хв) прим. 1	158 год 24 хв	144	165 год 36 хв	144	165 год 36 хв	158 год 24 хв	151 год 12 хв	165 год 36 хв	151 год 12 хв	158 год 24 хв	158 год 24 хв	151 год 12 хв	1872
33 год (Пн–Пт — 6 год 36 хв) прим. 1	145 год 12 хв	132	151 год 48 хв	132	151 год 48 хв	145 год 12 хв	138 год 36 хв	151 год 48 хв	138 год 36 хв	145 год 12 хв	145 год 12 хв	138 год 36 хв	1716
30 год (Пн–Пт — 6 год) прим. 1	132	120	138	120	138	132	126	138	126	132	132	126	1560
25 год (Пн–Пт — 5 год) прим. 1	110	100	115	100	115	110	105	115	105	110	110	105	1300
24 год (Пн–Пт — 4 год 48 хв) прим. 1	105 год 36 хв	96	110 год 24 хв	96	110 год 24 хв	105 год 36 хв	100 год 48 хв	110 год 24 хв	100 год 48 хв	105 год 36 хв	105 год 36 хв	100 год 48 хв	1248
20 год (Пн–Пт — 4 год) прим. 1	88	80	92	80	92	88	84	92	84	88	88	84	1040
18 год (Пн–Пт — 3 год 36 хв) прим. 1	79 год 12 хв	72	82 год 48 хв	72	82 год 48 хв	79 год 12 хв	75 год 36 хв	82 год 48 хв	75 год 36 хв	79 год 12 хв	79 год 12 хв	75 год 36 хв	936
Примітка 1. <i>Норми розраховані для ситуації, коли тривалість робочого часу на тиждень розподілена рівномірно. Але! Роботодавець може встановлювати свій графік роботи. У такому разі наші рекомендації вам не підходять.</i>													

Таблиця 13. Норми тривалості робочого часу на 2023 рік для 6-денного робочого тижня з вихідним у неділю з урахуванням тривалості воєнного стану до 5 год 30 хв 31.12.2023 р.

Показники	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	2023 рік
Календарні дні	31	28	31	30	31	30	31	31	30	31	30	31	365
Святкові і неробочі дні	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Вихідні дні	5	4	4	5	4	4	5	4	4	5	4	5	53

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Показники	Січень	Лютий	Бере- зень	Кві- тень	Тра- вень	Чер- вень	Ли- пень	Сер- пень	Вересень	Жов- тень	Листо- пад	Гру- день	2023 рік
Кількість днів, робота в які не проводиться	5	4	4	5	4	4	5	4	4	5	4	5	53
Робочі дні	26	24	27	25	27	26	26	27	26	26	26	26	312
у тому числі робочі суботи	4	4	4	5	4	4	5	4	5	4	4	5	52
Дні, що передують святковим і неробочим	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Норма тривалості робочого часу в годинах за умови тривалості тижня (прим. 1):													
40 год (Пн–Пт — 7 год; Сб — 5 год)	174	160	181	165	181	174	172	181	172	174	174	172	2080
30 год (Пн–Сб — 5 год)	130	120	135	125	135	130	130	135	130	130	130	130	1560
24 год (Пн–Сб — 4 год)	104	96	108	100	108	104	104	108	104	104	104	104	1248
20 год (Пн–Пт — 3 год 30 хв; Сб — 2 год 30 хв)	87	80	90 год 30 хв	82 год 30 хв	90 год 30 хв	87	86	90 год 30 хв	86	87	87	86	1040
18 год (Пн–Сб — 3 год)	78	72	81	75	81	78	78	81	78	78	78	78	936
Примітка 1 Ми навели свій розподіл годин роботи між шістьма робочими днями тижня. Але! У вас працівники можуть працювати за своїм графіком роботи. У такому разі наші рекомендації вам не підходять: розраховуйте норму самостійно.													

ВІДПУСКНІ-2023: ШПАРГАЛКА З РОЗРАХУНКОВОГО ПЕРІОДУ

Таблиця 14. Кількість святкових і неробочих днів, які віднімаються з розрахункового періоду (для розрахунку відпускних та компенсації за невикористану відпустку у 2023 році)

Місяць надання відпустки у 2023 році	Розрахунковий період (прим. 1)	Кількість календарних днів у РП	Кількість святкових і неробочих днів у РП (прим. 2)	Кількість к. дн., які беремо до розрахунку середньої зарплати (прим. 3)
1	2	3	4	5
Січень	січень–грудень 2022	365	3 (прим. 4)	362
Лютий	лютий 2022 — січень 2023	365	1 (прим. 5)	364
Березень	березень 2022 — лютий 2023	365	1 (прим. 5)	364
Квітень	квітень 2022 — березень 2023	365	—	365
Травень	травень 2022 — квітень 2023	365	—	365
Червень	червень 2022 — травень 2023	365	—	365
Липень	липень 2022 — червень 2023	365	—	365
Серпень	серпень 2022 — липень 2023	365	—	365
Вересень	вересень 2022 — серпень 2023	365	—	365
Жовтень	жовтень 2022 — вересень 2023	365	—	365
Листопад	листопад 2022 — жовтень 2023	365	—	365

Місяць надання відпустки у 2023 році	Розрахунковий період прим. 1	Кількість календарних днів у РП	Кількість святкових і неробочих днів у РП прим. 2	Кількість к. дн., які беремо до розрахунку середньої зарплати прим. 3
1	2	3	4	5
Грудень	грудень 2022 — листопад 2023	365	—	365

Примітка 1 За умови, що розрахунковий період становить 12 календарних місяців, що передують місяцю надання відпустки (виплати компенсації). У такому ж порядку визначають розрахунковий період і для відпусток (компенсації), які надаються за декілька попередніх років: 12 місяців відлічуємо назад від місяця надання відпустки (виплати компенсації), а не робочого року, за який використовують відпустку (виплачують компенсацію).

Примітка 2 Під час визначення кількості святкових і неробочих днів у розрахунковому періоді **припускаємо**, що воєнний стан буде тривати по 31 грудня 2023 року. Хоча, дуже віримо, що він закінчиться раніше, тоді ми обов'язково перерахуємо зазначені показники.

Примітка 3 Вказана кількість може бути зменшена на кількість днів, не відпрацьованих працівниками **згідно із законодавством**, за які не зберігався (зберігався частково) заробіток (НД).

ДО ВІДОМА. Показник **НД** включає дні, протягом яких працівник згідно із законодавством не працював і за ним не зберігався заробіток або зберігався частково (абз. 6 п. 2 Порядку № 100), а саме дні:

- за які **відсутні дані** про нараховану зарплату працівника **внаслідок проведення бойових дій** під час дії воєнного стану. У тій частині України, де фактично не ведуться бойові дії, норма Порядку № 100 не працює (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 17/2022, с. 5);
- **призупинення дії трудового договору** на підставі ст. 13 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX;
- роботи в режимі **неповного робочого тижня з ініціативи роботодавця** — виключають невідпрацьовані робочі дні. Дні, коли працівник працював у режимі неповного робочого тижня за своїм бажанням (ст. 56 КЗпП), не виключають з розрахункового періоду;
- відпустки **без збереження зарплати** (ст. 25 та 26 Закону України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР) та згідно з ч. 4 ст. 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX;
- перебування в неоплачуваній відпустці, наданій на підставі п. 9 розд. III «Прикінцеві положення» Закону України від 28.12.2014 р. № 76-VIII;
- **простою не з вини працівника**, якщо він оплачений виходячи з 2/3 ставки або, порушуючи норми КЗпП, не сплачений;
- відпустки **для догляду за дитиною** до досягнення нею 3 (6, 16 або 18) років;
- **неоплачуваної тимчасової непрацездатності** (зокрема, дні догляду за хворою дитиною до 14 років понад 14 к. дн.);
- неоплачуваний день, коли працівнику **встановлена інвалідність** (лист Мінсоцполітики від 06.09.2016 р. № 293/18/99-16), дні обстеження тощо;
- відсторонення від роботи у зв'язку з відсутністю вакцинації.

Не віднімайте повторно зі складу **НД** святкові та неробочі дні, якщо вони припадають на такий невідпрацьований період.

Примітка 4 На даний розрахунковий період припадають святкові та неробочі дні: 1 та 7 січня і 8 березня 2022 року.

Примітка 5 На даний розрахунковий період припадає святковий і неробочий день — 8 березня 2022 року.

Приклад. Працівник йде у відпустку з 06.02.2023 р. на 14 к. дн. Працює з вересня 2016 року.

Оскільки працівник працює в цього роботодавця більше року, то розрахунковим періодом будуть 12 календарних місяців, що передують місяцю надання відпустки. У нашому випадку відпустка надається з лютого 2023 року, отже, розрахунковим періодом буде лютий 2022 року — січень 2023 року.

Середньоденний заробіток для оплати періоду відпустки ($ЗП_{cp}$) розраховують за такою формулою:

$ЗП_{cp} = ЗП : (КД - СД - НД)$, де **ЗП** — виплати за вказаний розрахунковий період, які беруться до розрахунку відпускних (враховують відповідно до п. 3 Порядку № 100);

КД — кількість календарних днів у розрахунковому періоді (див. графу 3 табл. 14 вище);

СД — кількість святкових і неробочих днів у розрахунковому періоді (див. графу 4 табл. 14 вище);

НД — дні, не відпрацьовані працівником згідно із законодавством, за які не зберігався (зберігався частково) заробіток. Якщо в розрахунковому періоді таких днів не було, то орієнтуйтеся на показники, наведені в графі 5 табл. 14 вище. Зокрема, якщо відпустка починається в лютому 2023 року (графа 1), то заробіток за розрахунковий період (графа 2) необхідно розділити на кількість к. дн., що беруться до розрахунку середньої зарплати, — 364 к. дн. (графа 5). Якщо ж у розрахунковому періоді були дні, за які заробіток не зберігався (зберігався частково), то з показника графи 5 треба відняти кількість таких днів. Припустимо, що в травні 2022 року працівник був у відпустці без збереження зарплати — 15 к. дн. Травень 2022 року входить до розрахункового періоду, тому заробіток за розрахунковий період лютий 2022 року — січень 2023 року необхідно розділити на 349 к. дн. (364 к. дн. — 15 к. дн.).

ПОРІВНЯННЯ З МЗП

Таблиця 15. Виплати, які нараховують «зверху» МЗП (перелічені в ч. 2 ст. 3¹ Закону про оплату праці)

Виплати, які нараховують «зверху» МЗП	Пояснення
Доплати за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я	До таких належать доплати (див. лист Мінсоцполітики від 17.02.2017 р. № 391/0/101-17/282): <ul style="list-style-type: none"> • за роботу у важких і шкідливих та особливо важких і особливо шкідливих умовах праці, які виплачуються за результатами атестації робочих місць; • за використання дезінфікувальних засобів; • за прибирання туалетів (атестація для встановлення виплати не проводиться); • за роботу в зоні відчуження.
Доплата за роботу в нічний час	Нічним вважається час з 22:00 до 6:00 (ч. 3 ст. 54 КЗпП)
Оплата роботи в понаднормовий час	Оплата наднормових годин відповідно до ст. 106 КЗпП
Надбавка за роз'їзний характер робіт	При визначенні поняття «роз'їзний (пересувний) характер робіт» потрібно керуватися постановою Держкомпраці від 01.06.1989 р. № 169/10-87
Премії до святкових і ювілейних дат	Фахівці Мінсоцполітики стверджують: до святкових дат слід відносити офіційно встановлені в Україні (див. лист Мінсоцполітики від 02.11.2017 р. № 2688/10/101-17): <ul style="list-style-type: none"> • святкові та неробочі дні; • професійні свята; • пам'ятні дні. Однак у ч. 2 ст. 3 ¹ Закону про оплату праці немає такого уточнення (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 45/2017, с. 9). Колективним договором чи іншим актом роботодавця може бути визначено перелік святкових і ювілейних дат, до яких працівникам виплачуються премії (див. лист Мінсоцполітики від 17.02.2017 р. № 3223/0/2-17/28). Уточнення, що такі святкові і ювілейні дати повинні бути офіційно встановлені, немає. Перелік святкових та ювілейних дат роботодавцю потрібно визначити в колдоговорі або іншому локальному акті (якщо колдоговір відсутній). Зауважте: незважаючи на те, що в період воєнного стану немає святкових і неробочих днів, премії до таких дат виплачувати не заборонено, якщо немає обмежень у вашому положенні про преміювання, або відсилки до ст. 73 КЗпП
«Коронавірусна» доплата, яка виплачується працівникам сфери соціального захисту населення та деяким іншим працівникам відповідно до постанови КМУ від 29.04.2020 р. № 375	Мінекономіки в листі від 26.06.2020 р. № 3511-03/40056-01 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 25/2020, с. 10) запропонувало розглядати «коронавірусну» доплату як доплату за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я . А така доплата відповідно до ч. 2 ст. 3 ¹ Закону про оплату праці не враховується при порівнянні з МЗП
Доплата за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я («коронавірусна» доплата), яка виплачується медичним працівникам закладів освіти відповідно до постанови КМУ від 03.02.2021 р. № 67	Ідеться про доплату за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я . А така доплата відповідно до ч. 2 ст. 3 ¹ Закону про оплату праці не враховується при порівнянні з МЗП

Таблиця 16. Виплати, які НЕ беруть участі в порівнянні з МЗП

Виплата	Пояснення
Оплата праці за час перебування у відрядженні, розрахована за середнім заробітком. Витрати на відрядження (добові тощо)	Див. лист Мінсоцполітики від 13.02.2017 р. № 322/0/101-17/282. У даному випадку доплату до МЗП розраховують виходячи з МЗП у пропорційному розмірі (дні відрядження, оплачені за середнім заробітком, не враховують)
Винагорода за договорами ЦПХ	Див. лист Мінсоцполітики від 17.02.2017 р. № 3223/0/2-17/28
Суми компенсації за затримку виплати зарплати	

Виплата	Пояснення
<p>Оплата за невідпрацьований час, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відпускні, компенсація за невикористану відпустку; • оплата періоду курсів підвищення кваліфікації; • оплата працівникам, які залучаються до виконання державних або громадських обов'язків, якщо вони виконуються в робочий час (сюди відносять середній заробіток, що зберігається за мобілізованими педагогами); • оплата працівникам-донорам днів обстеження, донорії крові та відпочинку; • оплата, що зберігається за працівником, який підлягає медичному огляду, за основним місцем роботи за час перебування в медичному закладі на обстеженні 	<p>Див. листи Мінсоцполітики від 13.02.2017 р. № 322/0/101-17/282, від 17.02.2017 р. № 3223/0/2-17/28 та від 12.01.2017 р. № 493/0/2-17/28.</p> <p>У даному випадку доплату до МЗП розраховують виходячи з МЗП у пропорційному розмірі (ці дні не враховують)</p>
<p>Допомога та інші виплати, що здійснюються за рахунок коштів ПФУ (лікарняні, декретні, допомога на поховання)</p>	<p>Виплати не за виконану норму праці, тобто які не є зарплатою. Отже, їх не порівнюють з МЗП, а нараховують «зверху» (див. лист Мінсоцполітики від 17.02.2017 р. № 3223/0/2-17/28).</p> <p>У разі хвороби чи відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами доплату до МЗП розраховують виходячи з МЗП у пропорційному розмірі (дні хвороби та відпустки не враховують)</p>
<p>Оплата перших 5 днів тимчасової непрацездатності за рахунок установи</p>	
<p>Матеріальна допомога будь-якого виду</p>	
<p>Вихідна допомога</p>	
<p>Суми, нараховані працівникам за час затримки розрахунку при звільненні</p>	
<p>Компенсація моральної шкоди, що виплачується за рішенням суду</p>	
<p>Вартість виданого спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, мийних та знешкоджувальних засобів, молока та лікувально-профілактичного харчування</p>	
<p>Вартість придбаних установою проїзних квитків, які персонально не розподіляються між працівниками</p>	<p>Простій — це не робочий час працівників, і відповідно до п.п. 2.2.12 Інструкції № 5 оплата простоїв не з вини працівника належить до оплати за невідпрацьований час, тому за такий період доплату до МЗП здійснювати не потрібно.</p> <p>У даному випадку доплату до МЗП розраховують виходячи з МЗП у пропорційному розмірі (дні простою не враховують)</p>
<p>Оплата періоду простою (незалежно від розміру оплати: 2/3 окладу, чи середня зарплата, або інший розмір)</p>	

ВИКОРИСТАНІ ДОКУМЕНТИ

ПКУ — Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
КЗпП — Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.
Закон про держбюджет-2023 — Закон України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» від 03.11.2022 р. № 2710-IX.
Закон про оплату праці — Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР.
Закон про ЄСВ — Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI.
Закон про соцстрахування — Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV.

Постанова № 98 — постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» від 02.02.2011 р. № 98.
Порядок № 100 — Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений постановою КМУ від 08.02.2005 р. № 100.
Інструкція № 5 — Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Держстату від 13.01.2004 р. № 5.

КОРИГУЄМО ОРЕНДНУ ПЛАТУ НА ІНДЕКС ІНФЛЯЦІЇ

Алла Головка,
експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Згідно з ч. 3. ст. 17 Закону про оренду орендна плата підлягає коригуванню на індекс інфляції згідно з Методикою розрахунку орендної плати. У цьому матеріалі нагадаємо особливості проведення такого коригування.

Отже, ч. 3. ст. 17 Закону про оренду в питаннях індексації орендної плати відсилає до Методики розрахунку орендної плати. Таким документом є Методика № 630, яка набрала чинності 19.06.2021 р. (коментар див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 27/2021, с. 10).

 ДО ВІДОМА. з 19.06.2021 р. щодо державного майна застосовують Методику № 630. А от щодо комунального майна все залежить від того, чи затверджена місцева методика розрахунку орендної плати. Так, якщо місцева рада:

- не затвердила власну методику, то щодо обчислення орендної плати за комунальне майно, у тому числі проведення її індексації, керуються Методикою № 630;
- має власну методику, то при визначенні орендної плати (у тому числі її індексації) за оренду комунального майна керуються такою методикою.

Далі в матеріалі будемо відштовхуватися від норм Методики № 630.

ДОГОВОРИ, УКЛАДЕНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АУКЦІОНУ

Пунктом 18 Методики № 630 передбачено — якщо орендна плата визначена за результатами проведення аукціону, то орендна плата:

- за січень–грудень року оренди, наступного за роком, на який припадає перший місяць оренди, визначається шляхом коригування орендної плати за перший місяць оренди на річний індекс інфляції року, на який припадає перший місяць оренди;
- за січень–грудень третього і кожного наступного календарного року оренди визначається шляхом коригування місячної орендної плати, що сплачувалася в попередньому році, на середньорічний індекс інфляції такого року.

 ДО ВІДОМА. Аналогічний порядок прописано у п. 3.2 (1) розд. II «Незмінювані умови договору» Примірною угоди. Втім, за невеличкою відмінністю. Так, при розрахунку орендної плати за січень–грудень третього і кожного наступного календарного року оренди п. 18 Методики № 630 вимагає коригувати орендну плату на середньорічний індекс інфляції такого року оренди, а Примірний договір — на річний індекс інфляції такого року оренди. Положення Примірною угоди, на наш погляд, більш логічні, адже що таке «середньорічний індекс інфляції», законодавство не визначає, і на сайті Держстату ви його не знайдете. Зазначимо, що свого часу ми ставили таке питання ФДМУ і в листі від 26.08.2021 р. № 10-16-19614 (див. с. 32) фонд відповів, що індексація орендної плати за січень–грудень третього року оренди і кожного наступного календарного року оренди коригується на річний індекс інфляції (тобто з січня по грудень).

Розглянемо на прикладі.

 Приклад 1. Договір оренди нерухомого майна укладено в серпні 2021 року. Орендна плата за перший місяць оренди склала 1000,00 грн.

1. Як впливає з п. 18 Методики № 630, до кінця 2021 року орендну плату не треба було індексувати.

2. Індекс інфляції за 2021 рік (рік, на який припадає перший місяць оренди) оприлюднено Держстатом 10 січня 2022 року. Він склав 110%. Отже, за кожен місяць 2022 року розмір орендної плати з урахуванням індексації складав 1100,00 грн (1000,00 грн × 110%). Тобто протягом 2022 року розмір орендної плати з урахуванням індексації не змінювався.

3. Індекс інфляції за 2022 рік (третій рік оренди) оприлюднено Держстатом 10 січня 2023 року. Він склав 126,6%.

Отже, **за кожен місяць 2023 року** розмір орендної плати з урахуванням індексації складає **1392,60 грн** (1100,00 грн × 126,6%), де 1100,00 — орендна плата, що сплачувалася у 2022 році (тобто з урахуванням індексації).

Протягом 2023 року визначений розмір орендної плати з урахуванням індексації **змінюватися не буде**.

Продовження договору А якщо в кінці 2021 року — на початку 2022 року відбулося продовження договорів оренди, укладених раніше? Таке продовження в більшості випадків відбувалося за результатами аукціону. У допомогу орендодавцям механізм продовження договорів на аукціоні ФДМУ наводив у відповідному інструктивному матеріалі (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 47/2021, с. 8).

Втім, ані *Методика № 630*, ані інший документ не містять особливостей індексації орендної плати, визначеної **при продовженні договору оренди на аукціоні** (якщо при цьому переміг діючий орендар). Тому

слід послуговуватися загальним *п. 18 Методики № 630*. Це підтвердив ФДМУ в листі від 29.12.2022 р. № 10-16-19949 (див. нижче).

Приклад 2. Договір оренди нерухомого майна продовжено в лютому 2022 року. Орендна плата за перший місяць продовженого договору оренди (лютий 2022 року) склала 1000,00 грн.

1. До кінця року 2022 року орендну плату не індексували.

2. Почати індексувати орендну плату слід **із січня 2023 року**. Індекс інфляції **за 2022 рік** оприлюднено Держстатом 10 січня 2023 року. Він склав **126,6%**. Отже, **за кожен місяць 2023 року** розмір орендної плати з урахуванням індексації складає: 1000,00 грн × 126,6% = **1266,00 грн**. Протягом 2023 року розмір орендної плати з урахуванням індексації **не буде змінюватися**.

УКЛАДЕННЯ/ПРОДОВЖЕННЯ БЕЗ АУКЦІОНУ

Згідно з *ч. 3 ст. 17 Закону про оренду*, якщо орендар отримав майно в оренду **без проведення аукціону**, відповідне коригування орендної плати на індекс інфляції здійснюється **щомісячно**. Порядок розрахунку визначає *Методика № 630*, і приклад розрахунку ми наводили в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 27/2021, с. 10.

А якщо договір оренди укладений за результатами аукціону, а продовжується без аукціону (*ч. 2 ст. 18 Закону про оренду*)? У такому разі орендна плата буде розрахову-

ватися вже за *Методикою № 630*, відповідно, і за іншими правилами буде індексуватися орендна плата (вже щомісячно, що враховано в *п. 3.2 (2) Примірного договору та п. 17 Методики № 630*).

НАГАДАЄМО. Орендна плата, встановлена відповідно до *п. 13 Методики № 630*, тобто пільгова 1 грн, **не підлягає коригуванню на індекс інфляції**.

ВИКОРИСТАНІ ДОКУМЕНТИ

Закон про оренду — Закон України «Про оренду державного та комунального майна» від 03.10.2019 р. № 157-ІХ.

Методика № 630 — Методика розрахунку орендної плати за державне майно, затверджена постановою КМУ від 28.04.2021 р. № 630.

Примірний договір — Примірний договір оренди нерухомого або іншого окремого індивідуально визначеного майна, що належить до державної власності, затверджений постановою КМУ від 12.08.2020 р. № 820.

ДОКУМЕНТИ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ

Щодо індексації орендної плати

Лист від 29.12.2022 р. № 10-16-19949

Фонд державного майна України на <...> запит <...> в межах повноважень повідомляє.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Фонд державного майна України» Фонд є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що реалізує державну політику, зокрема, у сфері оренди.

Варто зазначити, що Фонд відповідно до чинного законодавства не наділений повноваженнями тлумачити нор-

мативно-правові акти, а також надавати роз'яснення щодо їх застосування.

У свою чергу повідомляємо, що організаційні відносини, пов'язані з передачею в оренду майна, що перебуває в державній та комунальній власності, регулюються нормами Закону України від 03.10.2019 р. № 157-ІХ «Про оренду державного та комунального майна» (далі — Закон про оренду), який введено в дію 01.02.2020 р.

Відповідно до частини третьої статті 17 Закону про оренду орендна плата підлягає коригуванню на індекс інфляції згідно з Методикою розрахунку орендної плати.

Згідно з пунктом 18 Методики розрахунку орендної плати за державне майно, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28.04.2021 р. № 630, визначено, що якщо орендна плата визначена за результатами проведення аукціону, орендна плата за січень–грудень року оренди, наступного за роком, на який припадає перший місяць оренди, визначається шляхом коригування орендної плати за перший місяць оренди на річний індекс інфляції року, на який припадає перший місяць оренди.

Орендна плата за січень–грудень третього і кожного наступного календарного року оренди визначається шляхом коригування місячної орендної плати, що сплачувалася у попередньому році, на середньорічний індекс інфляції такого року.

Тобто, якщо договір оренди продовжено за результатами проведення аукціону в лютому 2022 року, то орендна плата за січень–грудень 2023 року визначається шляхом коригування орендної плати за перший місяць оренди (лютий 2022 року) на річний індекс інфляції 2022 року.

Директор Департаменту оренди та розпорядження державним майном Андрій ШРАМКО

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ

Щодо застосування Методики розрахунку орендної плати

Лист від 26.08.2021 р. № 10-16-19614 (витяг)

У Фонді державного майна України (далі — Фонд) опрацьовано звернення головного редактора газети «Бухгалтерія: бюджет» Вітківської О. М. <...> та в межах повноважень повідомляємо.

<...> *Щодо питання 5. Яким чином проводити індексацію орендної плати за січень–грудень третього року оренди і кожного наступного календарного року оренди?*

Відповідно до вимог пункту 17 Методики та пункту 3.2 Примірного договору індексація орендної плати за січень–грудень третього року оренди і кожного наступного календарного року оренди коригується на річний індекс інфляції (тобто з січня по грудень). <...>

Заступник Голови Фонду Леонід АНТОНЕНКО

Б